

ÜLIÕPILASLEHT

SISU: Tartu ülikooli 300. a. juubeli kutse tekst. / **A. Peel**, Tööta intelligents. / **B. Karro**, Arvused üliõpilasorganiseerumisest ja -organisatsioonest. / **Albert Marmor**, Töövõimalusi kaasvõitlejaille. / **Aleksis Kallits**, Noorsooliikumise suurel kurvel. / **H. Paalman**, Rahvusvahelise Üliõpilasliidu (CIE) sisemised raskused. / **Harald Raudsepp**, Kas Soome ja Eesti Üliõpilaskondade vahekorrad halvenevad? / **G. Vahrberg**, „Rätsep Vibbel“. / **E. Teppan**, Tulgem, otsigem — ja leidkem. / **B. Karro**, „Üliõpilaslehe“ tegevtoimetaja 1931. a. II sem. aruanne. / **Linda Leeman**, Lätis ja liivlaste juures. / **G. Vahrberg**, Draamastudio Tartus. / Akadeemilisi teateid.

TARTUS

Nr. 1

KÜUNLAKUUL

1932

KANTELETAR II. Soome rahva tundelaule, tarkus- ja nõidusluulet.

Tõlkinud ja sissejuhatuse kirjutanud AUG. ANNI. 258 lk., värvilise pildiga, hind 4 kr., köites 4 kr. 50 s.

Siin toodud rahvalaulud räägivad — laulust ja laulikust, neidude elu ootustest ja saatusest, armastusest, küla kiusust, orja elust ja vaeslapse elust, pulmadest, abielust, lastekiigutamisest, poiste teedest ja tegudest, meeste elumuredest, tööst ja sõjast, elu rõõmuhetkest ning lõpuks toob tarkusluulet ja vana-sõnu, jubedaid nõialaule ja uuema aja rahvalaule. Ühe sõnaga, selles peegeldub meie vennasrahva hing kogu ta tuhandeaastasest arengus, nii tões kui naljas. See on hea valik soome rahvaluulet heas eestinduses. Kanteletar II on raamat, mis peaks leiduma tõsise eestlase ja eriti haritud eestlase raamatute hulgas.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

Kuukiri

«Eesti Kirjandus»

Ilmub iga kuu lõpul. Tegev ja vastutav toimetaja lektor J. V. VESKI. Toimetus: mag. P. ARISTE (folkloor), prof. H. KRÜÜS (ajalugu), prof. A. SAARESTE (keel), kirjanik F. TUGLAS (kirjandus).
Väljaandja: Eesti Kirjanduse Selts.

KUUKIRI „EESTI KIRJANDUS“ on määratud igale eestlasele, kes on huvitatud rahvakultuurilisest edust. Ta pole ajaviitelugemiseks, vaid rikastab lugeja teadmisi.

ARTIKLID on asjatundlikult kirjutatud, seejuures aga kergesti arusaadavad ja käsitlevad tähtsaid küsimusi kirjanduse, keele, rahvaluule, ajaloo, rahvateaduse, muinasteaduse, ühiskonnateaduse, filosoofia, kunstide ja kultuuriarengu aladelt.

ARVUSTISI ilmub igas numbris algupäraste ilukirjanduslike teoste, tõlgete ja teaduslike tööde üle. Neid arvustisi võib lugeja usaldada, sest sihilikud, ühekülgsed või asjatundmatud arvustused ei leia avaldamist.

KAASANDENA ilmub „Eesti raamatute üldnimestik“, mis osutub eriti tähtsaks, sest ta sisaldab täieliku bibliograafilise ülevaate Eestis ilmuvaist raamatuid.

TELLIMISHIND 1932. a. on erakordselt odav ja kõigile kättesaadav: 5 krooni aastas, 2 kr. 50 s. poolaastas, 1 kr. 25 s. veerandaastas; üksiknumber maksab 50 senti.

Varemaid aastakäikudest on saadaval järgmised: XIII—XVIII (1918/19—1924) hinnaga 3 kr. 60 s., XIX—XXIII (1925—1929) hinnaga 5 kr., XXIV—XXV (1930—1931) hinnaga 6 kr.; nahkköites 2 kr. kallim. Aastakäigud I—XII (1906—1917) on müügil otsas; mõningaid üksiknumbreid on saada hinnaga 50 senti.

„EESTI KIRJANDUSE“ VAREMAD AASTAKÄIGUD on hinnatavad kui väärtusliku ja mitmekesise sisuga mahukad köited, mis millalgi ei vanane, mille väärtus ajaga koguni kasvab ja mille võib omandada odavasti. Seepärast on ka kõik esimesed köited juba müügil otsas.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

Tartu ülikooli 300. a. juubeli kutse tekst.

LIBERAE REI PUBLICAE ESTONICAE
UNIVERSITAS TARTUENSIS
ILLUSTRISSIMIS COLLEGIS ACADEMICIS
S. P. D.

TRIA SAECULA INDE AB INCUNABILIS SUIS PERACTA NOSTRA ACADEMIA CUM EO, QUI SEQUETUR, ANNO PIA MEMORIA SIT PROSECUTURA, SORORES SUAS COMMUNI LITTERARUM VINCULO CONIUNCTAS SOLLEMNIBUS VERBIS INVITAT, NE FESTIS SUIS DIEBUS DESINT, QUI HABEBUNTUR PRIDIE KAL. JUL. ET KALENDIS JULIIS A. MCMXXXII.

INFIXA ENIM EST NOSTRIS ORIGINIBUS IMAGO SUMMI ILLIUS REGIS, GUSTAVI II ADOLPHI, QUI VEL INTER IPSOS ARMORUM STREPITUS INTERQUE SUMMA OMNIUM RERUM CIVILIUM DISCRIMINA CULTUI ATQUE HUMANITATI ACCOLARUM MARIS BALTICI PAULO ANTE SUECORUM REGNO ADIUNCTORUM PROSPEXIT. LITTERIS IGITUR E CASTRIS NORIMBERGENSIBUS ULTIMO DIE MENSIS JUNII A. MDCXXXII DATIS CONSTITUIT, UT IN HOC PARVULO ESTONIAE OPPIDO UNIVERSITAS CONDERETUR, QUAE ESSET, UT VERBIS IPSIS LIBERALISSIMI PRINCIPIS UTAMUR, „FONS DOCTRINARUM IRRIGUUS DE CUIUS PLENITUDINE HAURIANT UNIVERSI, LITTERARUM CUPIENTES IMBUI ORNAMENTIS“, VEL „TANQUAM VIRTUTIS ET ERUDITIONIS PRAESTANS SEMINARIUM“.

AT TEMPORUM INVIDIA OBSTITIT, NE ILLA ACADEMIA, QUAE PRIMUM GUSTAVIANA, TUM GUSTAVO-CAROLINA NOMINABATUR, DIUTURNA STUDIORUM CONSTANTIA FELICIQUE TRANQUILLITATE FLORERET. CUM IAM ANTEA AD TEMPUS ESSET IMPEDITA ATQUE INTERRUPTA, ANNO MDCCX, POSTQUAM HAEC TERRA CUM IMPERIO ROSSICO CONIUNCTA EST, IN OBLIVIONIS FERE TENEBRAS INCIDERE VIDEBATUR. ANNO MDCCCII DEMUM SUB AUSPICIIS ALEXANDRI I IMPERATORIS FACTUM EST, UT AD LUCEM TANQUAM EMERGERET. INDE AB ILLO TEMPORE DORPATENSIS, POSTEA IURIEVENSIS UNIVERSITATIS NOMINE A SEDE IPSA ASSUMPTO NON DESIIT DOCENTIUM DISCENTIUMQUE NUMERO AUGERI ATQUE IN PROVINCIA BONARUM ARTIUM EXAUGENDA EXORNANDAQUE ITA VERSARI, UT INTER SORORES SUAS HAUD SINE LAUDE FLORERET.

Eesti Vabariigi Tartu ülikool tervitab oma lugupeetud akadeemilisi ametvendi.

Kuna meie ülikool kavatses käesoleval aastal aukartuses mälestada kolme sajandi möödumist oma hällipäevast, kutsub ta pidulikult oma õdesid, kes temaga seotud teaduse ühiste sidemetega, osa võtma oma pidupäevist, mis aset leiavad 30. juunil ja 1. juulil käesoleval aastal.

Meie ülikooli algetesse on kiindunud tolle suure kuninga, Gustav II Adolphi kuju, kes isegi keset sõjariistade möllu ja keset kõige suuremat riigiasjade kõhkuvust otsustas hoolitseda vähe enne seda Rootsi riigiga ühendatud Läänemere rahvaste hariduse eest. Nii määras ta Nürnberg'i leerist 30. juunil 1632 antud käskkirjaga, et meie välkses Eesti linnas asutataks ülikool, mis oleks suuremeelse valitseja enese sõnade järgi „teaduste niisutavaks allikaks, mille küllusest võiksid ammutada kõik, kes soovivad pühenduda teaduste kaunidusse“ või „mis oleks nagu mehiseuse ja tarkuse silmapäistvaks kasvatusasutiseks“.

Kuid aegade kadedus takistas tolle ülikoolil, mille nimeks oli alguses „Academia Gustaviana“, pärast „Academia Gustavo-Carolina“, õitseda oma teaduslikkude toimingute kestva püsivuse ja õnneliku rahu tähe all.

Peale selle, kui too ülikool oli juba varem oma tegevuses olnud ajutiselt takistatud ja katkestatud, näis ta aastal 1710, kui meie maa ühendati Vene riigiga, vaikuvat unustuse hämarusse. Alles aastal 1802 tõusis ta, keiser Aleksander I algatusel, nagu uuesti päevavalgele. Tollest ajast saadik kasustades Dorpat ülikooli ja hiljemini Jurjevi ülikooli nime ei lakanud ta kasvama õpetajate ja õppijate arvult ja kõrgemate teaduste alade arendamisel ja uurimisel nõnda toimimast, et võis kuulsusrikkalt õitseda oma õdede seas.

ANNO AUTEM MCMXIX ESTONIA CUM PRISTINAM LIBERTATEM RECUPERASSET RECUPERATAMQUE ARMIS DEFENDERET, NIL FERRE ANTIQUIUS HABUIT, QUAM UT VETUSTAM HANC MUSARUM SEDEM IN PATRIO SUO SOLO CONSTITUTAM CONSERVARET NOVISQUE CONSILIIS REFORMARET. ILLAM ENIM VOLUIT ET PORRO, UT ANTEA, ESSE ALMAM MATREM LITTERARUM SCIENTIARUMQUE, SED ILLA ET VOLUIT LIBERAE GENTI ESTONICAE IMAGINEM QUANDAM ET INDICEM DOMESTICARUM RERUM PROPONI ITA, UT HAEC QUAE NUNC EST LIBERAE REI PUBLICAE ESTONICAE UNIVERSITAS TARTUENSIS SINGULARI STUDIO IN PATRIAE REBUS IN DAGANDIS, ILLUSTRANDIS, EXAUGENDIS VERSARETUR.

HARUM RERUM MEMORIAM DUM PAUCIS VERBIS COMPLECTIMUR, PETIMUS A VOBIS, VIRI ILLUSTRISSIMI, UT UNUM E VESTRO COLLEGIO ELIGATIS, QUI MENSIS JUNII DIE XXX ET KAL. JUL. A MCMXXXII SOLLEMNIBUS NOSTRIS DIEBUS PRAESENTI FIDE INTERSIT, UTQUE NOBIS USQUE AD KAL. APRILES A. MCMXXXII NOMEN GRATISSIMI ILLIUS HOSPITIS RENUNTIETIS. VALETE.

Kui aga aastal 1919 Eesti rahvas oli võitnud tagasi oma esiisade vabaduse ja kaitses seda relvadega, ei pidanud ta midagi tähtsamaks kui seda, et alal hoida siinset, oma maa südames asuvat muuside kodu ja ühtlasi rajada seda uutele alustele. Eesti rahvas otsustas, et too muuside asula püsiks tulevikus nagu varemgi teaduste toitja-emanal, kuid ühtlasi otsustas ta, et selle asula kaudu seataks tema silme ette nii-öelda meie kodumaad tähistav võrdkuju — sel teel, et praegune Eesti Vabariigi Tartu ülikool toimiks erilise hoolega kodumaiste ainete jälgimise, selgitamise ja uurimise alal.

Ülalloendatud asjaolusid lühidalt meelde tuletades palume Teid, kõrgeaulised mehed, valida oma kolleegiumist ühe liikme, kes osa võtaks meie pidupäevadest 30. juunil ja 1. juulil ning ühtlasi teatada meile meie armsa külalise nimi kuni 1. aprillini käesoleval aastal Olge terved.

Tööta intelligents.

Raha on vähe, ostujõud on langenud ja selle tõttu vabanevad loovast, kui ka mitteloovast tööst tuhanded. Seni olime harjunud kõnelema tööta-töolistest, s. o. nendest, kes oma elukutse poolest on lihttöölised ja otsivad tööd. Avalikkuses on selgitatud küllaldaselt seda küsimust, kui-võrt otstarbekohane on praegune tööandmise viis j. n. e. Viimasel ajal on kõnelema hakatud juba sellest, kuidas võimalusi leida nende inimeste paigutamiseks maale, sest kõik andmed näitavad, et töötute arvu on just suurendanud maalt linna valgumise põhjus. Need küsimused lähevad lahendamisele oma rada ja ei kuulu nende ridade piirkonda. Kuid just viimastel päevadel on koos tööpuudusega hakatud kõnelema ka tööta intelligentsist, s. o. nendest, kes ei käi raekojas, kes seni pole korraldanud miitinguid ega ülemaalisi kongresse ja keda seni ei ole nagu nähtudki. Ometi teatakse, et palju on neid haritud inimesi, kes on tööta. Kuid nad on vaikselt kannatanud ja lootnud. Seda täie teadmisega, sest ükski koosolek ega hädaldamine ei muuda olukorda. Nüüd on leidunud inimesi, kes tahavad tööta intelligentsi arvel midagi korda saata ja hakanud ka neid koosolekutele

kutsuma. Iseenesest tarbetu tegu, kuid sel puhul ei ole üleaarne natukenegi puudutada neid olukordi ja põhjusi, miks haritud inimestele on ligi tikkunud puudus. Tahan ülevaatliku pilgu heita ainult peanähtustele, mis vahest praeguse olukorra tekkimist kõige enam on põhjustanud.

Kes siis haritlastest tööta on? Kõigepealt osa ametnikke, kooliõpetajaid, kontori ametnikke, kes kooli lõpetanud noorust, ülikooli lõpetajaid, kellel pole praktilisi alasid j. t.

Ametnikkude arvu on vähendatud mitmel ja mitmel korral. Siin ei ole pea millalgi kinni peetud teatud süsteemist. Omal ajal, kui seitsmeministeeriumi seadus läbi viidi, kõneldi ka sellest, et nüüd tuleb läbi viia ametnikkude vähendamine ja töö lihtsustamine. Seejuures näidati mitmelt poolt, et kui kokku seatakse uus kava, siis peab see olema põhjalik ja ulatama kaugemasse tulevikku. Ühtlasi arvati, et sel korral viiakse koondamisega läbi asjaajamise lihtsustamisega käsi-käes ja järkjärgult nii, et inimesed juba pikema aja peale ette teavad ja sellele vastavalt omale uusi tegevusalasid otsivad. Tegelik elu näitas, et siin kavad muutusid ja läbi viidi peaasjalikult ainult nimeline koon-

damine, kuid asjaajamine ja selle kord jäid samaks. Ametnikke vallandati küll ja õige järsku, kuid nende asemele tulid teised sootud uute nimede all, kuigi samasuguste ülesannetega. Selle tagajärjel paisati mitusada ametnikku otsekohe ametnikkude reservi ja nendel ei olnud midagi enam ette võtta, sest vallandamine oli sündinud järsku. Need jäidki tööta.

Kooliõpetaja oli peale revolutsiooni niisugune inimene, kes kandis oma õlal nagu tervet riiki ja rahvast. Sest rahvas oli näinud, et endistel aegadel oli saanud edasi ainult see eestlane, kellel oli haridus. Haridust oli aga selle kulukuse tõttu raske saada. Niipea kui pais kõrvaldati, siis püüdis iga inimene esijoones saada osa sellest, mida varem kõige raskem saada oli — haridusest. Et olukord nii oli, seda väljendas muuhulgas ka see, et õpilastele, kes võtsid osa vabandussõjast, lubati priikooli või maad. Rõhuv enamus soovis priikooli, kui üldse midagi sooviti. Nii algas rünnak koolile. Ehitati koolimaju ja kõneldi uuest pedagoogikast. Võeti tarvitusele isegi need viisid, mida teisel alles katsetati. Tühjad koolid nõudsid õpetajaid. Neid tuli „valmistada“

mitmel viisil. Peaasi, et kiirelt saaks. Korraldati kursusi ja anti mõne kuu õppimise järele kutseid. Kutseid anti ka neile, kes sõja ajal olid õpetanud lapsi lugema ja kirjutama. Seminarid töötasid omasoodu. Neid asutati üle maa. Kui vähegi keegi kalkuleerinud oleks ja kas või matemaatika tunnil ülesandena selle küsimuse lahendamisele oleks võtnud — kui palju meie õpetajaid vajame ja palju neid saame, kui igal aastal sadandeid kutsetega varustame. Seda muidugi keegi ei teinud, vaid igas keskkoolis kihutati veel tagant, et see ja see peaks kindlasti õpetajaks hakkama, olevat kalduvusi. Muidugi pärastpoole, kui ummikusse joosti, tulid likvideerida seminarid, ära jätta kursused ja soodustused. Kuid kõik soodustused õpetajatele pole siiski veel kadunud. Näiteks võib seminaris õppida ilma õppemaksuta, kuna teistes koolides tuleb küllaldaselt kulusid kanda. Milleks see eesõigustus. Ja miks peavad seminaride kasvandikud olema need kõige vaesemad, kes ei suuda tasuda õppemaksu? Suure ülekülluse tagajärjel on nüüd väga paljud õpetajad kohtadeta. Isegi niikaugele on seisukord läinud, et seminaride lõpetajad ei saa kusagil mööda saata oma prooviaastat. Need, kellel võimalusi, on muretsenud endile teisi kohti, kuid osa õpetajatest jäävad mitmeks aastaks ilma kohata.

Palju töötuid kontoria metnikke on tekkinud just viimastel aastatel, sest tööstus ja ärielu on läinud tagurpidi. Kuid töötuid nendel aladel on tekkinud peaaesjalikult keskkooli lõpetajate arvel. Need, kes keskkooli lõpetasid ja ülikooli ei astunud, ehk sinna astusid, kuid ei lõpetanud, asusid kontoria metnikkudeks. Suur osa neist on pärit maalt, sest seni on valitsenud vaade, et keskkooli lõpetaja koht ei ole enam maal. Seda vaadet kandsid ka lastevanemad. Nüüd hakatakse nägema, et tegemist on vale vaatega. Ei olnud sugugi huupi tehtud ettepanek, kui üks põllumees ühel koosolekul esitas kategoorilise resolutsiooni, et linna ei tohiks ametitesse võtta niisuguseid noori,

kes on pärit maalt ja kellel võimalused maaharimisega end toita. Nimelt on selgunud olukord, et maalt keskkooli tulnud noormehed ja naised võtavad linna mõne väikese kohakese, saades palgaks 30—50 krooni kuus. Isegi vähem, sest nendel on pea ükskõik palju saadakse, kuna saadud raha läheb peaaesjalikult taskurahaks. Korterile, toidule jne. kuluv raha on saadud veel maalt. Arusaadavalt ei saa linnainimene palga suhtes niisugustega võistelda, sest sellel tuleks ju kõik osta. Niipea kui selgus, et maalt enam raha ei saa lisaks, tuli ka nendel häda kätte ja nad on praegu halvas seisukorras.

Ülikooli lõpetajatest on paljud töötä, eriti aladel, kus iseseisvalt ei saa midagi ette võtta, vaid enne veel praksis omandada tuleb. Praktiliste fakulteetide lõpetajad on endile pea eranditult teenistuse leidnud. Töötä on ka osa neid, kes lõpetanud niisuguse fakulteedi, kust pääs oli peaaesjalikult õpetajate kohtadele. Kuid ülikooli lõpetajate seisukord üldiselt annab end korraldada. Muidugi mitte nii, et kõik oleksid kohtadel ja kõigile teenistus, pealegi igatsetud ehk loodetud teenistus saadaval. Paljudki juristid peavad enne veel istuma aastaid kantseleides, küll ilma palgata, küll väikese, kantseleiametniku tasu eest. Siin on tekkinud ummik ja see süveneb semestrist-semestrisse. Ainukene hea külg on veel see, et paljud ülikooli lõpetajatest on õppinud oma kutsetöö kõrval. Sellega ei ole neil nagu häda, vaid haridus on nagu lõbuks omandatud. Kui kõik ülikooli lõpetajad oleksid kohtadeta olnud ülikooli lõpetamiseni, siis ei oleks varsti kohti jätkunud 25% lõpetajale.

Veel täbaram lugu on nendega, kellel õppimine ülikoolis pooleli. Hulk aega on pühendatud õppimisele, hulk raha on sisse mahutatud, kuid korraga ei ole enam võimalust lõpetamisekski. Enne lõpetamist ülikoolist lahkuda on vist küll kõige valem ja kõige ülekohtus. Varem said paljud kõrvalteenistusigi. Nüüd on need võimalused ka kit-

saks jäänud. Eriti raske seisukord on nendel vanematel üliõpilastel, kellel kaitseväge sundaja teenimiseks ajapikendus oli. Kaitseväge on neid elust välja tõmmanud ja sealt vabanedes ei leia nad enam tuge, et viimaseid eksameid sooritada. Palju niisuguseid juhte on, kus niisuguses seisukorras vanem üliõpilane on käinud taludes päeviti tööl ja tänavaid pühkinud, et järgmisel päeval pool nälgides pooleliolevat studiumi jätkata.

See on üldjoontes praegune olukord haritlasperes, kes otsib omale igapäevast leiba. Igal on vist keelel, kuidas pääseda ummikust? Retsepti on raske anda. Elu pikapeale jaotab raskuse muidugi ära, antud olukorras peab elu pikaldast tempot natukene kiirendama.

Paljudel juhtudel on näidatud ühele olulisele teele: jaotatagu töö õiglasemalt! Selle juures on näidatud, et need inimesed, kes pole erilise kvalifikatsiooniga, tuleksid kõrvaldada töödelt, kui nende perekond saab sissetulekuid mitmelt poolt, mis kogusummas annab rohkem kui teinekord isegi heaks äraelamiseks tarvis on. Tihti viibatakse perekondadele, kus mees ja naine teenivad summe, millest üks äravõetuna järele jätkaks ikkagi veel korraliku äraelamise. Sellest on kõneldud, kuid nendel kõnelustel pole olnud erilisi tagajärgi. On kõneldud ka sellest, et üks ja sama isik ei saa, oma töövõime peale vaatamata, juhtida edukalt kahte, mõned isegi kuni nelja suurt asutist ehk ettevõtet. Neid juhitakse ikkagi endiselt. Ja nagu pilkeks nendele juttudele kuulsime alles hiljuti, et üks ministerriumi kõrgematest meestest läheb ühte erapanka, kus temale direktori koha eest maksetakse 1000 kr. kuus. Samal ajal on ta ühe suurettevõtte direktoriks, kus palk palju vähem pole.

Vaadake, siin põrkavad arvamisid ja tegelik elu kokku. Võitjaks jääb ikkagi see, kellel tutvused suuremad. Kõik need jutud käivad peaaesjalikult tööleidmise ja töötösimise ümber. Kuid sellega parandame oma olukorda

vähe. Saksamaal ja teisel on nähtud, et rahvas ise ei suuda otsustada oma tuleviku-küsimuste üle ja seal on mitmes ülikoolis mitmed fakulteedid suletud, ehk piiratakse üliõpilaste vastuvõttu, sest lõpetajaid pole kuhugile panna. Ka meil on seda teed soovitatud. Kuid siis on ära näidatud, et võõrad eeskujud ei ole igakord head. Siin võib pea sama öelda, kuid missuguseid katseid siin tehtud on, et ummik uute, lootustäratavate inimeste arvel ei

suureneks nende endi kahjuks. Pea mitte midagi. Kordusklassidest oli jutt. Jutust kaugemale ei jõutud. Eksamitest oli jutt. Jälle midagi. Võib-olla ei ole need kõige paremad abinõud. Ka sellest oleks suur abi, kui meie algkooli lõpetajatest juba inimesi hakatakse juhtima nende võimetele vastavale tööle. Nüüd soovitab ju iga õpetaja õpilasel edasiõppimist. Igas keskpärases õpilases nähakse suurvaimu. Ometi näevad keskkoolide ja ülikooli õpejõud,

et mõnigi soovitusetega õpilane ei ole üldse soovitusväär. Küllaldased on ka praegu juhud, kus vanemad omi lapsi linna kooli sunnivad, kuna lapsele see aastate kestel päris piina sünnitab.

See on ka üks külg, millele tähelepanu peaks juhtima, kui hakatakse kõnelema tööta intelligent-sist. Ja sellest tuleb kõnelda, sest küsimusest meie mööda ei pääse.

A. Peel.

Arvused üliõpilasorganiseerumisest ja -organisatsioonest.

Oli aeg, mil põhimõtteliselt ja põhjalikult, sellejuures vahest liiga teoreetiliselt aruteldi üliõpilasorganiseerumisega ühenduses olevaid küsimusi. Sellelaadilised arutlused on aga nüüd hoopis moest läinud, ja seda vahest põhjendatultki.

Kui nüüd veel keegi näiteks arutlema kipuks teemadel „Kas selts või korporatsioon“, „Maakondlike kogude eksistentsi õigustamiseks“ või jälle „Organiseerumatu tudeng üliõpilase ideaaltüübina“ või teistel nende sarnastel küsimustel, siis vististi isegi tudengilehe tavaliselt kitsa mulguga paberikorvile oleksid säärased probleemid suupäraseks maiustoiduks.

Alljärgnevas lubatagu erandlikult siiski neid küsimusi vähe haarata. Aga mitte seks, et jällegi tüütavaid probleeme seada ja nende ümber igavalt tammuda, sammukestki edasi jõudmata, vaid et mõningaid arvused kõnelema panna ja nende najal vähenõudlike konsekventsideni jõuda.

Kõigepealt tohiks meid huvitada küsimus, mil määral praegu organiseerutakse ja millises progressioonis muutub organiseeritute protsent.

Üksikute üliõpilasorganisatsioonide igasemestriks nimestikud ei anna otsekohe vastust, sest pea igal organisatsioonil on oma eri kord, kuidas nimestikust vahet tehakse üliõpilasliikmete (tegev-

ja lihtliikmete) ja n. n. välisliikmete (resp. üliõpilasvilistlaste vahel). Mõnes organisatsioonis üldse vahet ei tehta ja seetõttu on nende tegev- ja lihtliikmete

seas hulk mitte-üliõpilasi, mõnel pool isegi üllatavalt suur hulk — ligi 50% (Veljesto) või koguni 50% (Amicitia, Ilmatar). Teisel jällegi langeb suur enamik mitte-

Tabel I.

Organisatsioon	Usuteadusk.	Õigustead.	Maj.-tead.-o.	Arstitead.	Rohutead.-o.	Filosoofiat.	Mat.-loodust	Loomaarsti t	Põllum.-tead.	Metsaasi. os.	Kokku
E. Ü. S.	13	88	31	11	5	9	7	3	15	12	194
Filiae Patriae	1	7	29	11	4	46	1	1	2	—	102
E. N. Ü. S.	1	5	13	6	10	44	4	1	4	—	88
Vironia	1	32	34	3	2	—	5	2	2	3	84
Fr. Estica	3	34	20	5	1	—	3	2	—	5	73
Rotalia	1	11	12	2	1	2	3	3	22	9	66
Sakala	2	20	22	4	4	—	5	2	1	2	62
Indla	—	4	28	4	8	—	11	4	—	1	60
Fr. Liviensis	6	7	8	8	20 ¹⁾	2	2	1	1	3	58
Ugala	1	17	14	4	—	2	3	1	9	5	56
Raimla	1	7	4	10	—	2	11	3	7	4	49
Põhjala	—	8	13	8	2	3	4	2	4	3	47
Liivika	2	8	14	3	—	1	3	—	14	2	47
Fr. Tartuensis	—	—	—	—	—	—	—	45	—	—	45
Valvila	1	2	8 ²⁾	—	1 ³⁾	12 ⁴⁾	13 ⁵⁾	—	4 ⁶⁾	2	43
Revelia	1	13	17	2	—	1	1	—	5	3	43
Amicitia	—	5	16	7	5	7	1	—	—	—	41
Veljesto	—	5	—	—	—	31 ⁷⁾	3	1	—	—	40
Ühendus	1	27 ⁸⁾	—	—	2 ⁹⁾	5 ¹⁰⁾	2	—	11 ¹⁾	—	38
Võrumaa Kogu	—	6	5	3	1	—	2	—	4	1	22
Ilmatar	—	—	8	1	1	7	2	—	2	—	21
Concordia	2	4	1	2	—	6	1	—	3	1	20
Lembela	1	—	8	1	4	1	2	—	2	—	19
Harjola	4	2	5	—	—	3	—	—	4	—	18
Huljehiis	—	1 ¹²⁾	1 ¹³⁾	—	—	4 ¹⁴⁾	—	—	4	—	10
Fr. Dorpatensis	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	8
Rajala	—	—	—	—	—	3	1	—	2	1	7

1) Selles arvus 7 rohuteaduse kuulajat, 2) neist 4 naiskv., 3) naiskv., 4) selles arvus 9 naiskv., 5) neist 3 naiskv., 6) neist 2 naiskv., 7) selles arvus 16 naiskv., 8) selles arvus 1 naiskv., 9) naiskv., 10) neist 2 naiskv., 11) naiskv., 12) naiskv., 13) naiskv., 14) neist 3 naiskv.

üliõpilasi üliõpilasvilistlaste seisu-
sesse ja seetõttu neis organisat-
sioones tegev- ja lihtliikmed on
pea kõik üliõpilased (Filiae Pat-
riae). Mõnel pool koguni (Sakala)
leidub üliõpilasvilistlastegi seas
üliõpilasi.¹⁾ Et saada ülevaadet
üksikutesse organisatsioonidesse
koondunud üliõpilaste arvust an-
tud momendil, seks on võetud
aluseks Tartu Ülikooli Isiklik Koo-
seis pro 1931. a. ja selle põhjal
kindlaks tehtud üliõpilaste
arv samal ajal üksikutes organi-
satsioonides eri teaduskondade
järgi (vt. tabel I).

Olgu tähendatud, et ülaltoodud
arvustiku koostamisel on jälgitud
organisatsioonide tegev- ja liht-
liikmete kui ka üliõpilasvilistlaste
koosseisusid; võimaluse piires on
püütud silmas pidada ka vilistlaste
nimestikke²⁾. On kasutatud möö-
dunud semestri krükitud nimes-
tikke, kusjuures nende puudumisel
allakirjutanu sai andmed nelja or-
ganisatsiooni kohta³⁾ ülikooli sek-

1) Normaal-õppeaja möödumisel on
see nende korra järgi võimaldatud.

2) Neiski leidub üliõpilasi, peamiselt
teiskordselt õppimisele asunud.

3) Võrumaa Kogu, Huljehiis, Fr. Dor-
patensis, Rajala.

retariaadist. Ülalesitatud tabelist
on jätud välja Virumaa Üliõpi-
laskogu kui puhtakujulisele intiim-
organisatsioonile mittevastav üli-
õpilaskoondis (liikmestikus leidub
teiste org-ide liikmeid).

Saanud ülevaate organiseeritute
arvust eri teaduskondade ja eri
organisatsioonide järgi võime leida
organiseeritute arvu ja protsenti
üldse (vt. tabel II). Kõigepealt
on kindlaks tehtud eesti soost
üliõpilaste arv ja sellest lähtudes
leitud eesti soost üliõpilaste orga-
niseeritute protsent kokkuvõttes
ja eri teaduskondades eraldi.

Ülaltoodud tabelist nähtub, et
organiseerunud on umbes pooled
üliõpilastest (49%). Tegelikult
näitab see arv organiseeritute
protsenti läbi-
l i k e s, s. o. antud momendil.
Palju selgema pildi saaksime, kui
jälgiksime organiseerumist kõigi
üliõpilaste suhtes terve ülikoolis
oleku ajal — näiteks aluseks võt-
tes organiseeritute protsenti üli-
kooli lõpetajate seas. Siis saak-
sime kindlasti palju suurema prot-
sendi, sest antud momendil on
organiseerumatute seas palju neid,
kes lähemal ajal organiseeruvad
ja ka rohkesti neid, kes ühel ehk
teisel põhjusel ajutiselt organisat-

sioonist eemale jäänud ja seega
antud momendil organiseeruma-
tute kilda kuuluvad.¹⁾

Mõni aasta tagasi arvestati or-
ganiseeritute protsenti 40-ga või
isegi alla selle — näeme seega
organiseeritute tunduvat kasvu ja
on põhjust oletada, et lähemal
aastail organiseeritute üldarv veelgi
tõuseb. Et lähema mineviku kohta
tõestust tuua, jätkub järgnevalt —
1926. a. näiteks oli üliõpilaste üld-
arv üle 1000 võrra suurem praegu-
sest, organisatsioonides on aga
liikmete arv enim kasvanud kui
kahanenud; mõne väikese orga-
nisatsiooni likvideerumine aga ei
saa organiseeritute % muutjana
pea üldse arvesse tulla.

Hinnates organiseeritute arvu
kasvu kui fakti — peame seda
kindlasti terveks nähtu-
seks üldüliõpilaskondlikult seis-
kohast vaadatuna. Kuigi üli-
õpilaskonna moodustavad üksik-
üliõpilased, siiski on organisat-
sioonid kujunenud ühisüritusis
mõjuvõimsaiks tegureiks ja see-
tõttu peame aina rõõmustama, kui
organisatsioonid üha kasvava liik-
meskonnaga nende ühisettevõtete
ja ürituste edu pandiks kujunevad.

Tagasi tulles tabel II juurde
näeme, et kokkuvõttes on kõige
enam organiseerituid looma-
arsti teaduskonnas (60%)²⁾
ja edasi majandusteaduse osakon-
nas (58,4%) ning õigusteadus-
konnas (51%) — kõige vähem
agamatematika-loodusteaduskon-
nas (39,3%). Meeskaasvõitlejaist
on kõige enam organiseerunud —
majandusteadlased (61,1%),
loomaarstid (60,8%) ja rohutead-
lased (57,1%)³⁾ — kõige vähem
aga usuteadlased (45,9%). Nais-
kaasvõitlejaist on kõige rohkem
organiseerunud samuti majan-
dusteadlased (53,8%) ja

1) Möödunud aasta algul teatavasti
hakati sama lehe veergudel ülikooli lõ-
petajaile juurde märkima nende kuulu-
vust organisatsiooni. Neid andmeid pik-
emat aega jälgides saaksime päris huvitavaid
arvusi organiseeritute arvust ja protsendist.

2) Selle teaduskonna esikohale tõusmist
tunduvalt soodustavad kindlasti eriala-
sed org-id Fr. Tartuensis ja ka Fr. Dor-
patensis.

3) Omaaegse erialase org-i Fr. Li-
viensise mõju on siin kindlasti kaastegev.

Tabel II.

Eesti soost üliõpilaste arv teaduskondade järgi ja organiseeritute arv ning protsent.

Teaduskond	Üliõpilaste arv ¹⁾			Organiseeritute				
	Mehi	Naisi	Kokku	Arv		Protsent		
				M.	N.	M.	N.	Kokku
Usuteaduskond	85	7	92	39	3	45,9	42,9	45,6
Õigusteaduskond . . .	567	46	613	290	23	51,1	50,0	51,0
Majandustead.-os. . .	332	199	531	204	107	61,1	53,8	58,4
Arstiteaduskond . . .	124	90	214	65	30	52,4	33,3	44,4
Rohuteaduse osak. . .	63 ²⁾	112 ²⁾	175	36	35	57,1	31,2	40,6
Filosoofiateadusk. . .	120	347	467	56	146	46,7	42,1	43,3
Matem.-loodusteadusk.	138	73	211	66	17	47,8	23,3	39,3
Loomaarstiteadusk. . .	120	5	125	73	2	60,8	40,0	60,0
Põllumajandustead . .	194	37	231	99	14	51,0	37,8	48,9
Metsaasjand. osak. . .	119	—	119	56	—	47,1	—	47,1
Kokku	1862	916	2778	982	377	52,7	41,2	49,0

1) Ülaltoodud arvude aluseks on Tartu Ülikooli Isiklik Kõnseis pro 1931. a. Kuna aga seal rahvuse märkimisel, samuti kokkuvõtetes leidub ilmsesti ebatäpsusi, siis ei saa loomulikult ülaltoodudki arvud viimseni täpsed olla.

2) Neis arvudes on arvestatud ka rohuteaduse kuulajatega.

Tabel III.

Millistesse organisatsioonidesse on koondunud suuremal hulgal eri teaduskondade üliõpilasi¹⁾.
(Vastavalt org-i suurusele.)

Meesüliõpilased.

	Usuteadusk.	Õigusteadusk.	Majandust-os.	Arstiteadusk.	Rohutead. os.	Filosoofiat.	Mat.-loodust.	Loomaarstit.	Põllumaj. t.	Metsasaaj. os.	Eri org-ile langev % eesti üliõpilaste üld-arvust
E. Ü. S. . . .	15,3	15,5									10,5
Vironia		5,6	10,2								4,5
Fr. Estica		6,0	6,0	4,0							3,9
Rotalia									11,3	4,2	3,6
Sakala		3,5	6,6		6,3		3,6				3,4
Fr. Liviensis	7,0			6,4	31,7						3,1
Ugala			4,2	3,2					4,6	4,2	3,0
Raimla				8,1			7,9		3,6	3,3	2,6
Põhjala			3,9	6,4			2,9				2,5
Liivika				4,0					7,2		2,5
Revelia			5,1						2,6	2,5	2,3
Ühendus		4,6				2,5					1,7
Valvila						2,5	7,2				1,3
Veljesto						11,6	2,2				1,2

1) Vähemate org-idega pole arvestatud, kuna neis sageli liikmete vähese arvu juures eri teaduskondadele langev % kujuneb mitte midagi ütlevaks.

edasi õidusteadlased (50%) — kõige vähem matemaatikud-loodusteadlased (23,3%). Huvitav on veel märkida, et meeskaasvõitlejaid on palju rohkem organiseerunud kui naiskaasvõitlejad (meestel kokku 52,7%, naistel ainult 41,2%).

*

Edasi tohiks meid huvitada küsimus, millisel määral koonduvad üksikuis organisatsioonides eri teaduskondade üliõpilased. Kõige pealt meeskaasvõitlejad. Ülaltoodud tabelis (tab. III) on ära toodud üksikutele org-idele langev % eesti soost meesüliõpilaste üldarvust ja siis ära märgitud need teaduskonnad, kuhu üle keskmise protsendi on koondunud vastava teaduskonna üliõpilasi. (Tabelist on välja jäetud loomaarstiteaduskonna erialised org-id, kuna need allsaadud pildile iseloomustavat pakkuda ei saa).

Kõrvutades org-ile langevat üliõpilaste % (üldarvust) ja % eri teaduskonnas näeme järgnevat. Usuteaduskonnas on

esikohal Fr. Liviensis ja edasi E. Üliõp. Selts. Õigusteaduskonnas pärib esikoha Ühendus, järgnevad Fr. Estica ja E. Üliõp. Selts. Majandusteaduse osakonnas — Vironia ja Revelia. Arstiteaduskonnas — Raimla, edasi Põhjala ja Fr. Liviensis. Rohuteaduse osakonnas — Fr. Liviensis (kui endine rohuteadlaste erialine organisatsioon). Filosoof-

fiateaduskonnas — Veljesto. Matemaatika-loodusteaduskonnas — Valvila ja Raimla. Põllumajandusteaduskonnas — Rotalia ja Liivika. Metsasaajanduse osakonnas — Rotalia, edasi Ugala ja Raimla.

Huvitav on märkida, et mõnes org-is on eriti tugev tendents muutuda teatud teaduskonna üliõpilaste eriliseks koondajaks (eriti ilmneb see EÜS. Ühendus'es, kus 32-st meeskaasvõitlejast on tervelt 26 juristi, samuti ka Veljesto's — 24 meeskv. ja 15 filosoogi!) Et seejuures organisatsioon ise agaralt kaasa lööb ja organiseerumise vabadust noorele ja kogenematule tudengile tunduvalt piirab — tohiks olla eemalseisjalegi sageli üsna ilmne. Allakirjutanu ei taha väita, et näiteks sellises suures ja laialipaisatud peres — nagu seda on õigusteaduskond — organisatsioon järelkasvava põlve hankimiseks kuigi mõjuvalt kaasa aidata saab, küll aga võidakse seda teha, ja tehaksegi, teaduskonnas, kus seminarides ja praktilistel töodel sageli kokku puututakse ja koos käiakse. Ja üks me ole kuulnud, kuidas mujalgi teaduskondades (peale nimet. filosoofiateadusk.) nähakse erilist vaeva liikmete hankimisel. Ja miks ei peaks sel ka tagajärge olema. Raske aeg, öeldakse, kohasamise üle hakkab juba noor tudeng varakult pead murdma ja mis ime siis, kui mõni „pool-eri-

Tabel IV.
Naisüliõpilased¹⁾.

	Õigusteadusk.	Majandust. os.	Arstiteadusk.	Rohutead. os.	Filosoofiat.	Mat.-loodust.	Põllumaj. tead.	Eri org-ile langev % eesti naisüliõpilaste üld-arvust.
Filiae Patriae	15,2	14,6	12,2		13,3			11,2
E. N. Ü. S.	10,9				12,6		10,8	9,6
Indla	8,7	14,1		7,1				6,6
Amicitia	10,9	8,5	7,8					4,5
Ilmatar		4,0						2,3
Lembela		4,0		3,5				2,1
Valvila					2,6	4,1		2,1
Veljesto					4,6			1,7

1) Siintoodud tabelist on välja jäetud usu- ja loomaarstiteaduskonnad, kus naisüliõpilaste arv sedavõrt väike, et need protsendi arvestamisel nimetamisväärselt kõne alla tulla ei tarvitse.

alaline" organisatsioon noore teadusejüngri oma „võimsa“ vilistlaskoguga ära võlub. Noor ei küsi siis sellest, kui „võimas“ see vilistlaskogu õieti on ja kas sellest ainast ja „domineerivast“ organiseerumise motiivist ka jätkub. Näete — üliõpilasorganiseerumiselgi hakkavad raskel ajal valgust kartvad „telgitagused“ ennast liigutama.

*

Naiskaasvõitlejate kohta saame eri organisatsioonide järgi alljärgneva pildi (vt. tabel IV).

Eeltoodud tabelist nähtub, et vastavalt org-i suurusele on eri teaduskondades üksikud organisatsioonid prevaleerumas alljärgnevalt. Õigusteaduskonnas — Amicitia, edasi Indla ja Filiae Patriae. Majandusteaduse osakonnas — Indla ja Lembela. Arstiteaduskonnas — Amicitia. Rohuteaduse osakonnas — Lembela ja Indla. Filosoofiateaduskonnas — Veljesto, edasi E. Naisüliõp. Selts ja ka Filiae Patriae. Mat.-loodusteaduskonnas — Valvila. Põllumajandusteaduskonnas — E. Naisüliõp. Selts.

Puht naisüliõpilasorganisatsioones ei ole ühtki org-i, kus ühe teaduskonna üliõpilased absoluutses enamuses oleksid. Võib küll märkida, et näiteks ENÜS'is ja Filiae Patriae's on rohkesti filoloogide ja samal ajal Indla's ja Amicitia's suurel hulgal majandusteaduse osakonna üliõpilasi, kuid järjekindlat kaldumist ühe teaduskonna suunas ei saa vähemalt esialgu konstateerida. Peamiselt tohiks selle põhjustajaks olla naisüliõpilasorg-ide võrdlemisi lühike iga.

Ülaltoodu maksab ka segaorganisatsioonide kohta, erandiks on vaid Veljesto, kus kõik naiskaasvõitlejad eranditult on filoloogid.

*

Lõpuks vaadeldgem veel, kui palju kaks organiseerumise moodust — selts ja korporatsioon — on eri teaduskondades ennast maksma pannud. Kõigepealt andmed meeskaasvõitlejate kohta (vt. tab. V).

Semester algab.

- 1) Semestri algusega lõpeb ka koloniaalkaupmeeste õõrahu.
- 2) „Ahah, see ongi see ülikool, kuhu nad kõik voorivad.“
- 3) „Mis teie siin teete?“ — „Oisin korteri!“ — „Mis korteri, niisugusel kellaajal?“ — „Oma korteri härra poliitseinilt!“
- 4) „Sa Elli, ära ütle midagi, et ma ülikoolis tööd ei tee, mul on juba mõlemad eksamid antud!“

Tabel V.

Teaduskond	Seltsid	Korporatsioonid
Usuteaduskond	19	19
Õigusteaduskond	146	136
Majandusteaduse osakond	63	132
Arstiteaduskond	34	28
Rohuteaduse osakond	7	28
Filosoofiateaduskond	40	13
Matemaatika-loodusteaduskond	31	23
Loomaarstiteaduskond	9	64
Põllumajandusteaduskond	47	46
Metsasaanduse osakond	22	31

Meie näeme, et seltsidel on tugev ülekaal filosoofiateaduskonnas, korporatsioonidel aga rohuteaduse osakonnas¹⁾ ja majandusteaduse osakonnas (loomaarstiteaduskonda ei saa siinkohal arvestada — puht erialaliste korporatsioonide tõttu). Teistes teaduskondades püsib enam-vähem tasakaal — vähese kõikumisega ühe või teise organiseerumismooduse kasuks.

Naiskaasvõitlejate suhtes saame alljärgneva pildi (vt. tab. VI).

¹⁾ Peamiselt endise erialalise org-i Fr. Liviensis'e tõttu.

Tabel VI.

Teaduskond	Seltsid	
	Seltsid	Korporatsioonid
Õigusteaduskond	7	16
Majandusteaduse osakond	22	81
Arstiteaduskond	7	23
Rohuteaduse osakond	13	21
Filosoofiateaduskond	72	65
Matem.-loodusteaduskond	6	8
Põllumajandusteaduskond	7	5

Naiskaasvõitlejate kohta käivast tabelist näeme, et pea igalpool on ülekaalus korporatsioonid, erandi moodustavad vaid filosoofia- ja põllumajandusteaduskond. Mõnes teaduskonnas on naiskorporatsioonid koguni rõhuvas enamuses (majandusteaduse osakond ja arstiteaduskond).

Käesolevat ülevaadet lõpetades jääks soovida, et ülaltoodud arvustiku jätkuna koostataks suuremat ajavahemikku haaravat andmestikku. Siintoodud arvud — rõhutan veelkord — annavad vaid olukorra antud momendil ja ei luba seetõttu kaugemale ulatuvaid järeldusi teha.

B. Karro.

Töövõimalusi kaasvõitlejaile.

Enne viimast ülikooli õpperaha töstmist, 1930. a., Üliõpilaskonna juhatus poolt üliõpilaste majandusliku seisukorra iseloomustamiseks korraldatud ankeedi andmeid ankeedile vastajaist 37,4 % hankisid endile elamis- ja õpgevõimalusi tasulise tööga, neist 45,34 % alaliselt ja 54,66 % juhuslikult teenistuses olles. Tasulist teenistust vajasid kokku 55,7 % vastajaist. Kuna tookordset ankeeti kiire vajaduse tõttu saadi teostada ainult Tartus viibivate organiseeritud kaasvõitlejate keskel, siis tegelikku tasulises teenistuses olijate ja seda vajavate kaasvõitlejate protsenti võis arvata hästi suuremana. Tartust, otsekohesest õppetööst, eemale jäämist põhjustab enamiku juures just mujal teenistuses olek. Samuti majanduslik kitsikus, mis sunnib otsima teenistust, organiseerumatute kaasvõitlejate keskel on kahtlemata suurem kui organiseerituil. Paljud organiseerumatuist kaasvõitlejaid just majanduslikkude raskuste pärast on sunnitud loobuma lisakulusid (liikmeks jne.) nõudvast organiseerumisest.

Et see õppetöö keskel tasulist teenistust vajavate kaasvõitlejate arv hilisemal ajal, järjest süveneva üldise majandusliku kriisi tõttu, oleks vähenenud — pole usutav. Küll on aga kahtlemata vähenenud tegelikult teenistuses olijate ksv ksv. protsent. Seda sel põhjusel, et paljud vanemaist teenistuses olijaid kaasvõitlejaid on vahepeal lõpetanud studiumi.

Pidevalt kestva koosseisude koondamise ja kroonilise tööpuuduse ajajärgul pole hiljem ülikooli astunud nooremal kasvõitlejail olnud mingisuguseid väljavaateid teenistuse leidmiseks. Isegi mitte studiumi lõpetanute arvel, kuna enamik neist on pidanud ülikooli lõpetamise järele paremate väljavaadete puudumisel kinni pidama oma üliõpilasaegsetest teenistuskohadest.

Kõige selle tõttu on paljud õpihüümlised, kuid majanduslikult mitte jõukatest perekondadest pärit olevad noored keskkooli lõpetamise järele sunnitud loobuma edasiõppimisest ülikoolis ehk seda lühiajalise ülikoolis oleku järele katkestama. Ka osa vanemaid kaasvõitlejaid, kes astunud ülikooli

majanduslikult lahedamal ajajärgul (mil vanematel oli veel suuremaid sissetulekuid, põllupidajaid polnud veel tabanud põllumajanduslik kriis praegusel kujul jne.) on olnud sunnitud katkestama ehk koguni loobuma ülikoolitööst, kuna endil pole läinud korda leida õpivõimalusi tasulise teenistusega.

Et see nii on, seda tõendab immatrikuleeritud üliõpilaste arvu üldine vähenemine, eksmatricleeritute arvu järjekindla suurenemise tõttu.

Milliste raskustega paljudel kaasvõitlejail tuleb maadelda, et leida üldse võimalusi studiumi jätkamiseks, näitavad allakirjutanu kogemused Üliõpilaskonna majandustoimkonna juhatajana. Viimasel ajal ei möödu pea päevagi, kui jälle mõni kaasvõitlejaist lootusetu näoga ei päriks, kas pole Üliõpilaskonna omaabi ettevõtteis (üliõpilasköögis- ja söögisaalis) teenistusvõimalusi, kuna selle mitte saamine võtab võimaluse studiumi jätkamiseks. Kahjuks vastata tuleb pea alati aga eitavalt, kuna sobivad ning studiumile vähegi mõeldava lubavad kohad on juba täidetud kaasvõitlejatega ehk vajavad spetsiaalsetadmisi ja vilumusi.

Kuid selline ksv. ksv. raske majanduslik olukord sunnib tahes ehk tahtmata üliõpilaskonda ja ta juhtivaid organe mõtlema töövõimaluste muretsemisele ja loomisele kaasvõitlejaile. Eriti aga neile, kel pooleli või lõpuks studium.

Võimalik ning reaalseid tulemusi andev on see peamiselt üliõpilasomaabi teel: olemasolevaid üliõpilasomaabi ettevõtteid laiendades, uusi ellu kutsudes ja üliõpilas-töövahelaitust luues.

Üheks sarnaseks ettevõtteks, mis välismaade vastavate üliõpilasomaabi organisatsioonide poolt proovitud ning häid tulemusi andnud, oleks **üliõpilaskonna paljundus- ja kirjatööde-büroo**.

See ettevõtte pole meil mitte ükski vajalik töötamiseks kaasvõitlejaile, vaid vajalik ka studiumi soodustamisena ja kergendamisenä.

On kindel, et meie üliõpilaste üldarvu vähesuse juures ei tasuks end õpperaamatute, eriti veel ülikoolis peetud loengute trükkimine. Need tulek-

sid vähesese mineku juures liiga kallid, mille tõttu neid kuigi paljud ei jõuaks omandada. Kõne alla võib tulla ainult kapitaalsete ja ka väljaspool üliõpilasingkondi tarvitamist leidvate teoste trükkimine. Neid eesmärke taotlebki Üliõpilaskonna õpperaamatute kirjastusfond koos Akadeemilise Kooperatiiviga.

Auditooriumides ettekantu vajab selleks, et kuulud hiljem eksamite eel meelde tuletada ja kindlamalt omandada igal juhul selle fikseerimist käsitsi kirjutatud, paljundatud loengute, konspektide jne. näol.

Seda tehaksegi üksikute kaasvõitlejate, samuti eraettevõtete — igasuguste kirjatööde- ning paljundus-büroode poolt. Kahjuks enamik sarnastest paljundustöödest ei täida oma otstarvet. Hinnalt nad ületavad samas suuruses trükitooted. On liiga konspektiivsed. Ning, mis veel hullem, sisuliste puuduste tõttu enamikus küll täiesti tarvitamiskõlbmatud. Vist küll suurem osa eksamitel läbikukkumisi, samuti etteheiteid meie üliõpilaste teadmiste pealiskaudsusele, tuleb kirjutada selliste konspektide arvele.

On raisatud aega, kulutatud raha ning tulemused — enam kui kaheldavad.

Kuid need puudused pole mitte sellised, mis ei annaks end hea organisatsiooni juures parandada.

Korralikult koostatuna ning kontrollituna vastava õppejõu ehk asjatundjate poolt, võiksid need paljundatud loengud ja konspektid väga hästi täita trükitud õpperaamatute ülesandeid.

Ka õppejõududel endil ei pruugiks end enam vaevata iga aasta uuesti ühe ja sama aine täies ulatuses kordamisega.

Võidaks õppetöö sisukus ja edukus.

Organisatsiooniliselt ja tehniliselt oleks loengute paljundamine kõige paremini teostatav Üliõpilaskonna vastava omaabi ettevõtte ellukutsutamise teel. See tagaks nende töde korralikkuse kui ka odavuse võrreldes eraettevõtete omadega. Ning annaks kõigepealt tasulist kõrvaltööd paljudele kaasvõitlejatele.

Kaasvõitlejaile töömuretsemise eesmärgiga võiks selline Üliõpilaskonna

paljundusbüroo peale eelmainit. loengute, konspektide jne. paljundamise teha ka muid eratöid: ümberkirjutusi, tõlkeid jne.

Soodsate masinal ümberkirjutus- või maluste järele tuntakse erilist vajadust ülikooli õppejõudude, teaduslikkude edasiõppijate j. t. keskel. Kõnelustel mitmete ülikooli õppejõududega on need väitnud, et nad aastas peavad selliseid ümberkirjutusi (teaduslikud kirjutised kodu- ja välismaalistele ajakirjadele, doktori jne tööd) tihti laskma teha sadade kroonide eest. Heameelega laseksid nad sarnaseid töid teha aga üliõpilasomaabi ettevõttele, kus neil pealegi asjatundjate ümberkirjutajate poolt oleks tagatud töö täpsus ja korrallikkus.

Ja kuna üliõpilasomaabi ettevõttele

oleks võimalik, samuti kui loengute paljundusi, ka ümberkirjutusi teha odavamalt — seega üldiselt soodustada teaduslikku tööd.

Ühtlasi annaks selline rohkema- arvuliselt kirjutusmasinatega varustatud paljundus- ja kirjatööde-büroo võimalusi üksikule kaasvõitlejale, kes oskavat masinkirja, kuid kel puudub omal kirjutusmasin, vähese tarvitamismaksu (tunnitasu) arvel teha isiklike ümberkirjutuse jne. töid. Neile aga, kel puudub oskus masinal kirjutamiseks, mille järele aga järjest kasvav tarvidus, annaks võimalusi selle õppimiseks soodsatel tingimustel (kursused, ka kiirkirja). Selline oskus on väga kasulik hiljem teenistuskoha saamisel.

Büroole vajalikud ruumid leiduksid

üliõpilasmajas, kui seal läbi viia ümberkorraldusi. Ülepääsmata raskusi ei peaks tekitama ka tehnilise sisseseade (kirjutusmasinad, suurem paljundusaparaat, kapid, lauad jne.) muretsemine, milleks esialgu tuleks hankida ja investeerida üliõpilaskonnal vastavate kalkulaatsioonide põhjal umbes 2000 krooni ümber.

Teiseks teostatavamaks ning rohkema- arvulisele kaasvõitlejate perele töövõimaluste loomise teeks oleks üliõpilastest koosnevate töötartellide moodustamine ning neile tööleidmine koos üldise üliõpilas-töövahetalituse ellukutsumisega. Püüan vaadelda ning käsitada neid järgmises „Üliõpilaslehe“ numbris.

Albert Marmor.

Noorsooliikumise suurel kurvel.

1. Noorsugu vajab aateid.

Noore sügavaim igatsus on saada idee ristirüütlik. Noored vajavad suuri liikumisi, tahavad põleda, võidelda.

Kasvatajate kohus on anda noortele hingedele enam põletisainet — aateid ja ülesandeid, tervet ja objektiivset maailmavaatelist toitu, mille igakülgsel valgustusel noor välja töötab oma maailmavaate.

Muidu ilmneb nähtus, et noored langevad poliitiliste — ja tavaliselt radikaalse äärmuse künnete vahele. See hädaoht on praegu päevakorral enneolematu teravusega.

Tuleb luua vastukaal riiklisrahvusliku aateilma lähendamisega noorsoole.

Tuleb kõige energilisemalt takistada poliitiliste rühmituste haaramiskatseid koolinoorsoos. Tulevad paljastada kõik salajased „rakused“ ja nende teotsemine radikaalselt lõpetada.

2. Pahempoolsed koolinoorsugu poliitiseerimas!

Koolinoorsoo üleriiklikudel kongressidel, kursustel, suvipidustustel liiguvad viimasel ajal järjest tõusval määral sotsialistid ja noorsotsialistid. Rääkimata sellest, et kooliõpilastel suhtumises vanematesse, õpetajatesse, riiki ja rahvu-

sesse hoopis teine toon valitseb kui noorsotsidel, kasustavad viimased oma kokkupuuteid koolinoorsooga poliitiliseks otstarbeks ja teevad koolinoorte seas oma poliitilist „valgustustööd“. Nii on teateid püüdeist asutada koolides noorsotsialistlike rakukeid (Pvl. 1932, nr. 2; Postim. 1932, nr. 8).

Ühegi muu erakonna noorte poliitorganisatsioonid või osakonnad koolinoorsooga sel kujul kontaktis pole ja kihutustööd ei tee, noorsotsidel on täiesti vabad käed, keegi neid ei takista. Nad serveerivad vabalt oma ideid — „klassivõitlust“, „revolutsiooni“, „rünnakut“ koolinoortele. Noored on käremeelsed, radikaalsed. Noorsotsialistid oskavad meeltavalt vastu tulla koolinoorte vaimlisele käärimisele ja igatsevale rahulolematusele toitu pakkuda. Nad püüavad kõiki ilusaid aateid oma kilbiks. Nende mõju on tugev; kuigi arvult nõrgad, on nad seesmiselt küllalt kindlasti organiseeritud.

Koolinoorsoo ühendusesse viimist politikaga õigustab koguni hr. Ernits soovitudes E. Noorsoo Karskusliidul „tungivalt kõigi erakondade noorsookarskusrühmadega kontakti astuda“ (R. Sõna 1932, nr. 3). Milleks apoliitiline noorsoo liit otsigu kontakti just erakondadega?! Kas erakonna noorteosakonna liikmed ei saa teisiti karskustööd teha kui just ainult sel teel, et loovad karskustoimkonna tingimata erakonna juurde?

Seda teed on käinud ainult sotsialistlikud noored. Teised noored teevad karskustööd ja võtavad liidust osa apoliitiliste ühingute kaudu.

3. „Ideoloogiline“ abi.

„ENKL kongressile läinud aasta lõpul oli kutsutud kõnelema ka E. Noorsotsialistliku Liidu esindaja . . .“

Seal ütles too esindaja, N. Andresen, dokumentaalsed sõnad, mis kõrvaldavad vähemagi kahtluse, et noorsotsialistid tahavad ENK-Liitu kasustada oma poliitilistes huvides, kuigi ENKL esindaja N. Andresen rõhutas siis, et noorsotsialistid ei ole tahtmist (kes seda usub!) saada Noorsoo Karskusliit oma haruorganisatsiooniks, küll aga viimane võib vajada ideoloogilist abi esimeselt.¹⁾ (R. Sõna 1931, nr. 298)

Mis laadi on see noorsotsialistide ideoloogiline abi koolinoortele, seda oleme kahjuks liiga paljugi kogunud.

Selle ideoloogilise abi all tuleb mõista vist ka E. Noorsotsialistliku Liidu skandaalseid väljapanekuid õpilasringide üleriiklikul näitusel Tartus 1931. a. lõpul (stilis: puss kodanluse maku!). Samuti see abi seisab noorsots. rakukeste tekitamises koolidesse, milleks kasustati mõõdund noorsootegelaste kursusi (fakt toodud Pvl. 1932,

1) Minu sõrendus.

T u d e n g

Kuna meil alaliselt nurisetakse, et üliõp. muutuvad aast-aastalt nooremaks, siis tuleks edaspidi ülikooli sisseastumise miinimumiks määrata võrdlemisi soliidne aastate arv.

Et teha lõpp etteheidetele, nagu astuksid noored halvasti ettevalmistult ülikooli, tuleks edaspidi nõuda tudengitelt juba ülikooli astudes doktori-väitekirja kaitsmist.

Et vabaneda ka etteheidetest, nagu ei võtaks tudengid ülikooli-tööd tõsiselt, tuleks nende õppimine seada vanemate ehk oma näse kontrolli alla.

nr. 2), rääkimata sellest, et mainitud üleriiklik noorte koosviibimine muutus noorsotsialistlikkude särke ja punalipsude „võimsaks“ demonstratsiooniks. Sealjuures isegi E. N. Karskusliidu palgaline ametnik (sama, kes olevat Elaval „Rahva Sõnal“ laulnud: „Mu isamaa armas, oled igav kui lamma.“ Pvl. 1932, nr. 2) pidas hädavajaliseks paradeerida särk-lips-uniformis.

Noorsotsid alaliselt rõhutavad oma poliitilist kuuluvust ja peavad koolinoorsoo ees oma poliitilisi demonstratsioone.

Jättes kõrvale küsimuse, kui võrt sünnis on koolinoortel üldse lähedalt kokku puutuda noorsotsialistidega, rõhutame, et tahtes viibida koolinoorsoo ettevõttele, miks peavad noorsots. tegema seda just oma poliitiliste rakkude kaudu. Võtku noorsoo üldavaldustest osa a poliitiliste rühmituste kaudu. Muidu aetakse ideeline erapooletu töö ja sotsialism segi.

Nähtavasti selleks, et kindlustada E. N. Karskusliidu poliitilist „erapooletust“, astus rutates E. N. Karskusliidu esimees Vihalem veidi enne Liidu asemikkude-kogu sot-

sialistliku partei liikmeks. Või sündis see „ideoloogilise abi“ otsarbel? Tõepoolest tuleb seda abi tublilti „R. Sõnalt“, vististi on tulemas ka „revüüdest“, „elavatest sõnadest“, „noorvalvuritel“ ja „kaitsesportlastelt“.

Noorsotsialistlikus liikumises on põhinõue, et liige tehku igal juhul, kõikide vahenditega kihutus-tööd. Arusaadav, et kooliõpilaste üleriiklikud koosolekud on väga soodsaks juhuks ja neid noorsots. ühingu liige kasustab alludes ühingu distsipliinile ja hankides omale „teeneid“ „klassivõitluse“ alal, sooritades demonstratiivseid ülesastumisi, mida noors. ühingud viimasel ajal oma liikmetelt energiliselt nõuavad, liiget muidu „välja puhastades“ ühingust.

4. „F a š i s m“.

Kui julgeb keegi kõnelda noorsoo politiseerimise vastu ja õhutada koostööle rahvuslikus eneseteadvuses, siis teatav ringkond satub ärevusse ja näeb selles fašismi ja šovinismi.

Noorsotsialismi pedagoogide juht N. Andersen nägi 1930. a juba prohvetlikult, et koolinoorsoo se-

nine üsna vaba politiseerimine noorsotsialismi vaimus edasi kesta ei saa, et teisitõtlejate ammu-pakitsenud protest kord peab tulema. Ta ennustas et ei pidavat „olema kaugel fašismi rünnak poliitilisest teadvusest eemal hoitud noortele, ning sel puhul põhimõtteliselt maailmavaadetu organisatsioon (E. N. K. Liit) ei suutvat tõkestada peale-tunge“ (R. Sõna 1931, nr. 298).

On küllalt koolinoorsoole sisse pumbatud „poliitilist teadvust“ paljude aastate kestel ja külv mõndagi „vilja“ kannud ja kasvata-tatud küllalt osavaid tegelasi, kes oskavad oma asju ajada nii, et eemalseisja midagi kõrvalist ja tendentsilist ei märkagi, vaid kogu-ni neid kaitsma võib hakata.

5. Noorsooliikumist Ter- vendav Rühm (NTR).

Väärnähtuste kaotamiseks eesti noorsooliikumise alal astus kokku Noorsooliikumist Tervendav Rühm. Ta seadis üles järgmised nõudmi-sed, millega kutsus üles kõiki poolehoidjaid ühinema:

1) eesti üldine noorsooliikumine olgu vaba parteipoliitikast;

tulevikus

Samuti peaks neil alati saatjaks olema „gouvernante“, kes hoiab neid õigelt teelt kõrvale kaldumast.

Kõrtsis käimine tuleks tudengitel keelata. Sinna pääsemine oleks võimaldatud ainult rektori erilisel loal, ja ka siis mitte üksikult, vaid mõne mitteharilase kaaslasena.

Peale kella 9 tuleks tudengitel tänaval liikumine ära keelata. Keelust üleastujaid karistatakse protokolliga.

2) eesti noorsooliikumine asugu vankumatult riiklis-rahvuslikul alusel;

3) üliõpilased peavad enam lähenema koolinoorsoo liikumistele;

4) avalikkus peab enam jälgima ja kontrollima noorsooliikumist;

5) E. Noorsoo Karskusliit olles poliitiliselt erapooletu noorte üldine organisatsioon peab ajaviitmatult lõpetama oma kontakti ja koostöö E. Noorsotsialistliku Liiduga kui poliitilise organisatsiooniga;

6) poliitilised rühmitused (noorsotsialistlikud karskustoimkonnad) ärge olgu E. N. K. L-u liikmeks.

7) tuleb arutada jälle koolinoorsoo üleriikliku liikumise vormide küsimust;

8) ükski üliõpilasingkond ei tohi kasutada oma kokkupuuteid koolinoorsooga oma propagandaks ja teiste vastu sihitud meeleolu loomiseks.

6. Ei valita abinõusid.

NTR üritusi on püütud igasuguste abinõudega sumbutada. Isegi noorsootegelaste kursuste avaõhtu ametlik tervitamine kasustati seks, et „pomme“ anda, et esitada NTR

vastu sihitud „resolutsiooni“ kõiksugu fantastiliste „seletustega“. Tõrvati isikuid, takistati NTR ajakirja. Noorsotsid käisid segamas NTR omavahelisi nõupidamisi. Lubati enesele koguni brutaalsusi. Kõik nende jõud olid „ideelisel“ töö.

Neid jõude ei tõkesta E. N. K. Liidu juhatus. Liidu esimees Viuhale deklareeris paatosega, et kui juhatuses võim parempoolsetele kaldub, siis ta lahkub. Ainult senikaua töötab ta kaasa, kui juhatuses parempoolsed mõjumas pole!

Kahetsusega tuleb mainida, et ka „Õpetajate Leht“, kestahabsaada kutseteadliku õpetajaskonna häälkandjaks, on ruumi lubanud (nähtavasti õpetajate „kutseteadlikkuse“ tõstmiseks) sihilikele märkustele. Ühe artikli autor K. P. on sama K. P., kes hiljuti seminari õpilasena kirjandis ülistas Viktor Kingiseppa. Seda võõrastavam on, et sama K. P. tuleb meile koguni patriotismi üle mooraali lugema!

Vigane on see loogika, millega E. N. Karskusl. juhatus tõrjub ettehteid ja „õiendab“ kangekael-

selt: ei ole tehtud poliitikat Liidus (R. Sõna 1932, nr. 5). Ta „ei näe“, „ei kuule“, mida teevad liidus noorsotsialistid, „ei leia“ poliitikat ja koguni lubab ning soodustab (näitus!!) seda igapidi oma „erapooletu“ kilbi all.

Üks ajaleht nimetab seetõttu E. Noorsoo Karskusliitu sotsialistliku erakonna toimkonnaks.

7. Esialgne seisukord.

On üles kutsutud avalikkust ja riiklis-rahvuslikke ringkondi suuremale tähelepanule E. N. Karskusliidu vastu, et seega tõkestada seal teatava poliitilise elemendi vaba eneseavaldumist. See element protesteerib ägedasti (protest-miiting Tartus 24. I) selle vastu, et tema „ideelist“ tööd koolinoorsoo kallal keelatakse. Ometi E. Noorsoo Karskusliidu koostöö E. Noorsotsialistliku Liiduga näib rahulikult ja võib-olla veelgi intiimsemal kujul edasi kehtvat! „Erapooletult“ muidugi.

Kas nii mitte ei tule aeg, kus noorsotsialism ja karskus täiesti segi on läinud? On nüüdki päris segi.

Rida õpilasringe on E. N. K.-Lii-

dust välja astunud olukorra parandamiseni.

Liidu järgmiselt kongressilt ja asemikkude kogult tuleb loota radikaalseid parandusi, mis päästaksid noors. karskusliikumise libedalt kallakult. Sellest peaks ometi aru saadama, mitte jonnitama.

Samuti üleriiklikud koolinoorsoo suvipedustused peavad kandma teist vaimu kui senised.

8. Rahvusliikumine laieneb koolinoorsoosse.

Kui teatav ringkond — mis otsarbel, on teada — organiseerib „punakaarti“, „kaitsesportlasi“, „pioneere“, miks teised ringkonnad ei tohi organiseerida apolitiilist rahvuskaarti, rahvusvalvureid, Noorsooliikumist Tervendavat Rühma ja teisi isamaalisi rühmi?

Härra Loorits soovib enam tegusid (Pvl. 1932, nr. 11). Need ei jää tulemata. Hr. L. soovitab ka . . . taktilisust. Ilus! Kuid ütleb ise, et noortel tuleb

„kasvada üle võimalikult rutem oma vanemate ja õpetajate madalaist ja näsus päist“ (Kuulake!). Kas aga selline vana generatsiooni haavamine ongi see soovitatav „uus ja parem“ taktika? Lõhnab küll koolimässude järele, kui juba ajalehes avalikult kutsutakse noori üles revolteerima oma vanemate ja õpetajate vastu. Noored ise meil pole iial langenud noorsooliikumises faasi, mis oleks „mäss“ vana vastu, oleva „purustamine“, „murdmine“ — meil muide ainult teat. pahempoolsed ideoloogid, igavesed „noorurid“, on propageerinud seda meelsust, vedades, libistades koolinoori pahemp. politika sülle.

Noorsooliikumise terve vaim tahab enesest maha raputada eitava, murdvat, kõigiga rahulolematut pessimistlikku „elureformi“ ja suunduda positiivsele ülesehitusele sõbralikus koostöös vanema sugupõlviga. Noored ei lepi, et kõike olevat neile mustas valguses näidatakse, kõike „vana“ süstemaat-

likult eitatakse, tõrvatakse. Noored tahavad positiivseid aateid. Nad suunduvad riiklis-rahvuslikule aatemaailmale.

Selles on praeguse noorsooliikumise suure kurve algus. On mobilisatsiooni periood, mil peatähelepanu läheb organisatiivsetele küsimustele kui ka platvormide väljaselgitamisele.

On kindel, et rahvuslik liikumine koolinoorte seas peab seisma radikaalsel alusel ja varustatud olema ka konkreetsete võitlusülesannetega enesekasvatusliikude kõrval.

Lähemad aastad igatahes toovad põhjalikke pöörideid noorsooliikumises.

Üliõpilaskonnast moodustub sellele toetuspunkte. Uute sündmuste keerises tuleb üliõpilastel aktiivselt ligi astuda koolinoorte suurele vabanemispüüdele eituse vaimust ja suundumisele riiklis-rahvuslikule ülesehitusele.

Aleksis Kallits.

Rahvusvahelise Üliõpilasliidu (C. I. E.) sisemised raskused.

Confédération Internationale des Etudiants — Rahvusvaheline Üliõpilasliit, mille liikmeks ka Eesti Üliõpilaskond juba 1925. aastast alates, on pidanud viimastel kuudel vastu võima neljalt tähtsamalt üliõpilaskonnalt lahkumise teateid. Näib, et maailma üldise majanduskriisi pinevus ei jäta end avaldamata ka teistel aladel ja kutsub esile olukordi, mida rahvusvahelises koostöös ei saa enam pida positiivseks nähtuseks.

Seekordsed raskused kerkisid esile rahulolematusest CIE keskbüroo ja komisjonide tegevuse vastu. Nimetatud asutised on laiali paisatud üle Euroopa ja iga tööala juhib ise üliõpilaskond. Keskbüroo asub Brüsselis, Reisude-komisjon Londonis, Omaabi-komisjon Varssavis, Spordikomisjon Pariisis, Teadusliku koostöö komisjon Praagas, Bibliograafia asutus Budapestis. Nimelt on CIE aastaelarve vaid umbes miljon senti ja kuna asutamise ajal ei peetud võimalikuks suuremat liikmemaksu määrata, siis jagasid asutajad üliõpilaskonnad omavahel liidu tööülesanded. Sellise detsentraliseerimise juures pidi töö ühtlus paratamatult kannatama. Lisandusid veel asjaolud, et kõik üliõpilaskonnad omi ülesandeid korralikult ei täitnud ja konflikt kujunes mõõdapääsematuks.

Bukaresti kongressil 1931. a. augustis esines kõigepealt Inglise üliõpilaskond ettepanekuga tsentraliseerida kõiki CIE asutisi Genfi ja lubas otsekohe loobuda oma eesõigusest Reisude-komisjoni Londoni asupaiga suhtes, mille ülalpidamine tal niikui nii suurte kuludega seotud. Peab nimetama, et CIE komisjonidest kõige elulisem ja tööitulemustes produktiivsem on olnud just Londoni oma. Samasisuliste ettepanekutega esinesid kuus üliõpilaskonda koos: Ühendriikide, Rootsi, Taani, Lõuna-Aafrika, Šoti ja Hollandi ja teatasid sealsamas, et kui nende seda ettepanekut ja teisi sisemise stabiilsuse saavutamise eesitisi põhikirja muudatustena vastu ei võeta, siis lahkuvad nemad CIE'st, kuna nad ei näe praeguses töös reaalseid tulemusi rahvusvahelise koostöö alal.

Selline ettepanek leidis tugevat vastuseismist n. n. prantsuse gruppi kuuluvate üliõpilaskondade poolt, kelle maades kõik ülejäänud CIE keskasutised asuvad. Kriteeriumi kõigepealt majandusliku võimaluse seisukohalt. Ettepanekuga koos oli esitatud eelarve tsentraliseeritud keskasutise jaoks, mis oleks nõudnud üliõpilaskondadelt 6–10 korda suuremat liikmemaksu. Küll lubasid mõned üliõpilaskonnad suuremate sum-

madega seda järjekindlalt toetada, kuid vastuseisjad leidsid, et sel juhul on uus keskasutus jällegi olenev toetajatest üliõpilaskondadest ja kavatsedud ideaalne erapooletus ei ole ikkagi saavutatud. Pealegi peeti Genfi suure enamuse üliõpilaskondade poolt asupaigana liiga kalliks

Pikkade vaeluste järgi jõuti kongressi komisjonides siiski tugeva hääleütlekaaluga otsustada kompromissini jõudnud ettepanekuid, nende seas ka tsentraliseerimisküsimus. Kui aga komisjoni otsus läks nõukogusse kinnitamiseks, siis nõudis prantsuse grupp kinnist hääletust ja ühehääle ülekaaluga lükati komisjoni ettepanek tagasi. See asjaolu pahandas ettepaneku tegijaid niivõrd, et nad teatasid avalikult oma kavatsusest lahkuda CIE'st Nii lõppes üldiselt sõbralik ja hea korraldusega, teisest küljest aga väga tõsine Bukaresti kongress CIE laguneda ähvardamisega.

CIE Executiiv-Komiteele, kes omi koosolekuid peab jaanuari ja aprilli algul igal aastal, pidi jääma väljapääsu-tee leidmine neis küsimusis. Vahepeal arutati küsimusi elavalt kõigis üliõpilaskondades ja detsembri keskel tuli CIE uuel presidendilt (Poola) ning Taani üliõpilaskonnalt kause ühele erilisele lepitusnõupidamisele jõuluvahel ajal Koppenhaagenis.

Kas Soome ja Eesti Üliõpilaskondade vahekorrad halvenevad?

Palju energiat ja head tahtet on rakendanud senini Soome ja Eesti Üliõpilaskonnad suure silla ehitamisele üle Soome lahe. On püütud üksteisele mõista ja üksteisest aru saada nii — nagu vennasrahvaste Üliõpilaskonnad seda tegema on kohustatud. Rida üliõpilaskonnanisatsioone on ulatanud üksteisele käe, lubades kaht vennasrahvast lähendada. Ei ole kahtlust, et need lubadused tõsiselt võetud ja et tööl selles tulemusel. Et võimaldada lähemat kontakti — vennasrahvaste, nende kultuuri ja keele lähemat tundmaõppimist — on mõlemad Üliõpilaskonnad lubanud stipendiume. Soome Üliõpilaskonnal kui suuremal, vanemal ja jõukamal, on selleks kahtlemata paremad võimalused. Eesti Üliõpilaskonda oma kohust täita on aidanud rida üliõpilaskonnanisatsioone — kuna tema enese eelarve piiratud summad ja kasinad kõrvalsissetulekud selleks võimalusi ei paku. Nii määras Eesti Korporatsioonide Liit ühe alalise stipendiumi ühele Helsingi Ülikooli üliõpilasele, liidu liikmetega sõpruslepingus olevast Osakonnast (Häme, Savo, Viipuri, Karjala ehk Turu Üliõp.). Korp. Sakala ühe stip. Häme osak. ja Eesti Üliõpil. Selts ühe stip. Pohjois-Pohjal või Etelä-Pohjal. Osakonnast pärit olevale üliõpilasele. Neid stipendiume on kasustatud. Samuti on Eesti üliõpilased kasustanud Helsingi Üliõpilaskonna stipendiume.

Senini läks kõik see asi väga hästi — arusaamatusti tekitamata. Kujunes kord, et Eesti Üliõpilaskonna Juhatus Helsingi Üliõpilaskonna stipendiumi saa-

miseks esitas kandidaadid — tehes seda oma parema äratundmise järele, kaaludes erapooletult kõiki soovivavaldu. Seni leidis need sammud ikka kinnitamisest. Viperus juhtus vaid tänavu. Eesti Üliõpil. Juhatus, kaaludes soovivavaldanud isikuid, üksmeelselt esitas kaks kandidaati — kuid erinevalt harilikule — ei leidnud Helsingi Üliõpilaskonna Juhatus võimaliku olevat teist neist kinnitada. Tema asemele määrati stipendium noorukese, teise aasta üliõpilasele! Mis on põhjustanud sellise otsuse? Eesti Üliõpilaskonna Juhatus — omades üliõpilaskonna täielise usalduse, on talitanud ometi ka seekord täiesti vastavalt avalikule arvamisega. Seisid ju mõlemad esitatud kandidaadid kui vanemad üliõpilased ja üliõpilaskonna tegelased, soovivavaldanute seas kõrgemal teistest. Langeb ju ka stipendiaadile kohustus — eriti oma maa ja üliõpilaskonna väärika esindamise mõttes, seisukohtade avaldamises ühes kui teises asjas jne. Eraviisil liiguvad kuuldused, et sellise otsuse põhjustanud stipendiumi saanud kandidaadi eriline tutvus keeleteadlaste peres.

Ma ei taha kahelda kõiges selles — kuid arvan, et noorukesest, teise aasta üliõpilasest võib rääkida kui heast õppijast — eriti silmatorkava andekuse konstaterimine on küll kindlasti liiga varajane. Keeleteadlaste pere ei ole senini veel mütsi maha võtnud selle ees ja kuuldavasti ei ole ka suures valmistuses. Küll kostub aga ka teissugu tähendusi — mis nimetavad Eesti Üliõpilaskonda erapoolikuks, killus-

tunud, äärmiselt intrigeerivaks asutiseks — mis halvanud kogu Eestis kultuurelu. Valus on kuulda säärased märkusi — kui tead, et nad ei vasta tõsioludele, valus, kui tead, et see, oma rahvast tulnud naine või mees on kannud tagaselja keelt — mis sihiga — see jääb igaveseks mõistatuseks. Meie kohta on igasugu kontrollimata andmeid levitanud senini vaid mõned kadakasaksad, landeswehri riismed ja veel mõned vähekaaluvad isikud — kasustades oma tutvuskonna teadmatus. Neist — kui vastutustundetult isikuist oleme ikka rääkinud põlastusega. Mida aga siis öelda — kui leidub meie eneste seas neid, kes pea samaselt levitanud mõtteid, mis ei kannata mingisugust arvustust. Iga Eesti üliõpilane kannab tõsist pahameelt südames nende vastu, kes külvavad vaenu kahe hõimraha vahele. Käesolevad read on väljakutseks sellele, kes nii hoolimatult talitades, omas suures rumaluses või „ülevoolavas tarkuses“, oma rahva akadeemilise pere kohta nii ebaõigeid andmeid levitanud, et see põhjustanud Eesti Üliõpilaskonna Juhatus kaalutud otsuse võõriti mõistmise Soomes, sellega ühenduses aga teatava piinlikuse tekkimise üldises vahekorras. Kahtlemata oleks mõlemale esitatud kandidaadile oma soovitus annud ka rida õppejõude — kui selle tarvilikkus varem teada oleks olnud. Selgitus siin on paratamatu, sest üksteisele peame alati julgema otsekoheselt vastu astuda.

Harald Raudsepp.

SELL (Soome-Eesti-Läti-Leedu Üliõpilaskonnanisatsioon) oli omal koosolekul novembris samuti kaalunud CIE uuesti liitumise võimalusi ja leidis üldiselt, et lahkumisega liidust ei saa olukorda parandada, vaid just kaastööga ja otsustas kasustada kõik võimalused seks, et eeloleval tänavusel CIE kongressil Riias astuksid need üliõpilaskonnad jällegi tagasi. Tookord ei olnud lahkumine vormiliselt veel teostunud. Neil põhjusil oli SELL'i esindajate osavõtt Kopenhaageni nõupidamisest väga tarvilik.

Kopenhaageni nõupidamisel, millest võisid osa pooled CIE Executiv-Komitee liikmetest CIE presidendiga eesotsas ja kümnekond üliõpilaskonda, selgus, et Hollandi ja Rootsi üliõpilaskonnad olid teostanud juba oma lahkumise, mis pidi astuma vormiliselt jõusse 1. jaanuarist 1932. Kopenhaagenis viibisid nemad ainult pealtvaatajatena.

Inglise üliõpilaskond oli saatnud seks ajaks kõigile CIE liikmele pika memorandumi, milles loobus oma esialgselt seisukohast CIE tsentraliseer-

rimise suhtes ja leidis, et kõik peab jääma endiselt ja komisjonid tulevad vabastada Executiv-Komitee kontrolli alt ning jätta tegetsema igal maal autonoomse üksusena. Terava memorandumi oli saatnud Belgia üliõpilaskond, kelle juures asuv CIE Keskbüroo on alati kõige tugevama kriitika all olnud ja leidis, et see on Belgia üliõpilaskonna seisukohalt lubamatu ja neile haavav, kui CIE Keskbüroo Brüsselis ära viiakse. Hiljem on ta saatnud veel teise tagasihoidlikuma memorandumi, milles motiveerib pike-malt, miks CIE sisemine korraldus peab endiselt jääma. — Prantsuse üliõpilaskonna esitaja kõneles lepivald ja püüdis selgeks teha, et tsentraliseerimine eriti majanduslikult seisukohalt suurte raskustega seotud

Teisel seisukohal asusid aga ülejäänud üliõpilaskonnad, eesotsas Baltimaade ja Skandinaavia riikidega, kes leidsid, et Executiv-Komitee peab kaaluma kõiki võimalusi CIE töö stabiliseerimiseks ja et tsentraliseerimine on selle endasimõistetav teostamisviis. Baltimaade poolt esitati selleks pikem

memorandum, milles ühtlasi tähendati, et uue keskasutise asupaik tuleb valida ühes väiksema elukallidusega Euroopa pealinnas ja et liikmemaks võib tõusta vaid kahekordseks (Eestil näiteks Kr. 125. — asemel 250.—), sealjuures mainides ka eelarveid ja võimalusi selle läbiviimiseks. Nende ettepanekutega ühinesid ka teised üliõpilaskonnad. Läti üliõpilaskond oli teinud lahendusettepaneku teisel teel, nimelt, et tuleks ära kaotada suur häälteenus põhikirja muutmisel ja seda võimaldada tulevikus lihtsa häälteenusena. Nimetatud esitis leidis aga taruvat kriitikat põhjusel, et siis juhuslike enamusega võib sageli põhikirja muuta.

Lahkuvad üliõpilaskonnad Hollandi ja Rootsi esinesid seletustega oma lahkumise põhjuste üle ja deklareerisid, et nemad alati saavad suhtuma heatahtlikult igasugusesse rahvusvalise üliõpilaste läbikäimisse, kuid ei näe CIE's praegusel kujul garantiid selle teostamiseks. Hollandi tegi oma parandusettepaneku, et kaotada seniseid suuri tülisid presidentide ja abi-

presidentide valimisel, mille asemel lihtsalt moodustada 15-liikmeline keskkomitee ilma ametinimetusteta ja sinna igal aastal 3 uut liiget valida 3 lahkuva asemele. — Taani üliõpilaskond, kuigi erinõupidamise külalisperemees ja kokkukutsuja, teatas samuti koosoleku lõpul, et tema lahkub arvates 1. jaanuarist, põhjusel, et ka sellel koosolekul ei ole saavutatud ühist otsust paljude üliõpilaskondade tervendavates ettepanekutes ja nad ei näe garantiid CIE paremale tööle ning peavad paremaks lahkuda, tulevad aga tagasi, niipea, kui need ümberkorraldused CIE's on läbi viidud. — Hiljem, jaanuaris, saabus ka Ühendriikide üliõpilaskonnalt teade nende aastakonverentsi otsusest, et nemadki lahkuvad CIE'st, kuid soovivad koostööd otsekoheselt iga üliõpilaskonnaga. — Ainult Sovi üliõpilaskond oli teatanud, et ta ootab enne ära Riia kongressi tulemused ja siis teeb oma järeldused. — Lõuna-Aafrika üliõpilaskond ei ole mingeid teateid saatnud.

Nii on neli üliõpilaskonda valinud CIE siselu tervendamiseks omapärase tee: mõjuda oma lahkumisega sellele kaasa, et nende ettepanekud vastu võetakse.

Paljudes küsimustes jõudis aga Kopenhageni nõupidamine üheshäälselt seisukohta võtta ja nimelt kongresside töö ümberkorraldustes. Senine puhtadministratiivne töökava tuleb ära muuta nii, et korraldatakse üldiseid koosolekuid autoriteetsete isikute juhtimisel, mis kannaksid vaba diskussiooni grupi ilmet üliõpilasi huvitavate päevaküsimuste üle ja et administratiivkoosolekult vaid igalt üliõpilaskonnalt ainult üks esitaja saab osa võtta, kuna seni mitmeliikmelised delegatsioonid omasid ka rohkem hääli. Komisjonide töö kohta leiti, et nad ei tohiks kannatada rahvusliku presfiži küsimuste all, mis

asjus ei jõutud aga kokkuleppele. Tsentraliseerimisküsimuses oli otsus, et CIE abipresident Wanne (Soome) esitaks Baltimaade seisukoha tsentraliseerimise üle. See ettepanek sisaldas soovi, et Helsingi sobiks praeguste majandusolude juures kõige paremini CIE uue keskasutise asupaigaks. Ka valimisviisi kohta peeti tarvilikuks muudatusi soovitada, kaaludes mitmeid uusi meetode.

Mis puutub ettepanekusse tsentraliseerida CIE keskasutis Helsingisse, siis tundus see Baltimaade esindajale algul väga julge sammuna, kuna Helsingi asub kaugel Kesk-Euroopast. Üllatavalt selgus aga, et paljud koosolejad seda väga pooldasid ja ainult otsest vastavat vormilikkude ettepanekut. Põhjusi võib välja lugeda sellest, Baltimaad asuvad erapooletute üliõpilaskondade hulgas, kuuludes ei prantsuse ei ka inglise gruppi. Eraläbirääkimistel selgus näieks, et Taani kohe tagasi tuleks, kui see ettepanek läbi läheb.

Nüüd kõnelevad saabunud protokollid, et seal enamikku üliõpilaskondi huvitav tsentraliseerimisküsimus on jäänud otsustamata, nagu mainitakse, põhjusel, et Soome ettepanek hiilenud koosolekule ja tuleb arutusele alles Kevadpühade istungi ajal. Viimase asupaigaga lepiti Kopenhageni sõitnud Executiv-Komitee liikmete vahel kokku Tartu peale, selgub aga, et maa kauguse ja juba kohe sellele järgneva teise Baltimaades peetava istungi — Riia kongressi — pärast on see tulnud kõrvale jätta.

Pariisi istung on lahenanud vaid neid küsimusi, milles Kopenhagenis jõuti üksmeelsele otsusele. Valimisviisi muutuse kohta leiti aga, et ükski esitatud kavadeist ei sobi. Täiesti uudisena on Pariisis peetud pikki vaieldusi ja jõutud kokkuleppele. Inglise üliõpilaskonna soovis, muuta CIE Reisudekomisjon iseseisvaks autonoom-

seks organiks, mis kohe tööle hakkaks ja täiesti omal äranägemisel töötaks koos teiste rahvusliikude ja rahvusvaheliste asutistega üliõpilasreiside alal. Senine III komisjon aga töötaks kuni Riia kongressini paralleelselt edasi ja Riias tuleks kõigi komisjonide saatuse kõne alla. CIE organite reformeerimise kavade väljatöötamiseks moodustati alatoimkondi. Nii ei ole Pariisiski jõutud edasi tegelemises sammudes, millega ka seletatav omapärane ankeet protokollil lõpul, kus Executiv-Komitee liikmed vastavad küsimusele, kas nad CIE's Riia kongressini püüvad. Prantsuse grupi liikmed kinnitasid seda jaatavalt ja reservatsioonideta. Reforme nõudvad liikmed aga reservatsioonidega ja sealjuures lubadusega ainult oma isikliku kaastöö suhtes. Kevadpühade istungil seisab seega väga vastuotstarbekas ülesanne ees.

Baltimaade üliõpilaskondade huvides on alati seisnud korralik läbikäimine teiste maade üliõpilaskondadega ja oma riikide laiem tutvustamine. Seepärast on väga tervitatav, et CIE eelolev kongress peetakse ühes Baltimaadest ja sel ajal korraldatakse ekskursioone neile delegaatidele niihästi Eestisse, Soome kui ka Leedusse. Teisest küljest on see ka suur majanduslik kasu, sest osavõtjad tasuvad kõik kulud. Baltimaade üliõpilaskondadele oleks see väga suur edusamm, kui nende kaasabil ja osalt algatuselgi läheks korda Riia kongressil lahendust leida CIE praegustele raskustele, milles kiüll tundub, et nende tõsised tagajärjed natuke liiga järsku on esile kerkinud ja pikema kaalumise juures ühistöö oleks kergemini saavutatav olnud kui väljaastumisega.

H. Paalman.

„Rätsep Vibbel.“

H. Miller-Schlösseri komöödia 5 pildis. Esietendus „Vanemuises“.

Lavastus: E. Türk.

„Rätsep Vibbeli“ lavastamine tundub ebaõnnestunud sammuna täiel määral. Kui leitakse, et komöödia on tasuvaimlik sõnalavastus, ei tohi ometi unustada, et komöödiail on tendents kalduda šabloonile, mis lõpuks kaotab huvitavuse. Erandiks on muidugi ajakohased tükid aktuaalse sisuga. Kui aga nüüd peab minema tagasi üle saja aasta ning sealjuures vaatama pealt õige tavalist askeldamist, kus ükski tegelane ei üllata erilise leidlikkusega, kus situatsioones pole erilist kihku, siis muutub see igavaks ajajärgul, kus oled harjunud palju leidlikumate paradoksude ning koomikaga. Psühholoogiliselt on seletatav, et lõbukultus otsib alataas erutavat ning selle puudumisel asendub täpimatus.

Nii ka siin. Paradoksides ja kukerpallide ajajärgul sinne mahe ja tagasihoidlik huumor ei haara. Tõsi: siin on ka Dickens'i hubast koldeveersest idüllist, kuid komöödia raamistik ei lase esile tõusta selle mõju. Selleks ei ole siin ka koht. Tegevus muidu areneb loogiliselt; Zimpeli surm vangimajas on tiisikuse loomulik tagajärg, järgnev tragi-koomika on seega põhjendatud ja kaldumise eest janti on hoolitsetud. Nauditav on neljandas vaatuses matuseliste tüübistik, teatavalt põnevust on ka viimases pildis, kuid see kokku ei suuda katta kolme esimese pildi meeleolu.

Lavastaja oli teinud oma töö põhjalikult ja tegelased täitsid oma osad kiiduväärse ühtlusega, kuid sellest oli vähe,

et etendust päästa. A. Vaino rätsep Vibbeli osas mängis haaravalt, ainult viimase vaatuse kongis tukkumise — ja avastumise stseen jäi õõnsaks. L. Tubin suutis, eriti miimikas, usutavalt edasi anda oma kurb-koomilist seisukorda. L. Reiman ja E. Türk täitsid kindlalt oma lühikesed osad. Silmahakkavamad kõrvaliste osade kandjad olid J. Kull, R. Ratassep, A. Sunne ja H. Nau.

Suure tegelaskonnaga lavastus oli kahtlemata kulukas, kuid läbilõõvus kahtlane. Komöödia koha eeskavas oleks „Põrunud aru õnnistus“ täitnud vahest veel mõne aja, ja — otstarbekohasemalt.

G. Vahrberg.

Tulgem, otsigem — ja leidkem!

Eeloleva E. Kr. Ül-liidu järjekordse talikonverentsi puhul.

Aeg ja elu on fulbil täis erakordset. Pea iga me sõna, iga tõsisem kõnelus vihjab sellele, aga ka iga meie ettevõtte kannab enesel selle erakordse pitseri — kui h ä d a. Meie pole õigustatud kõnelema mitte üksi majanduslikest hädadest. Ka vaimsel alal kriisid ning ümberhinnangud paiskavad neid ohtrusega rüppe. Inimese väärtuse järele küsitakse. Aga enese väärtuses kõikumalõõdu langebki külbla kriisi keerisesse. Ei ole liialdus, kui väidetakse, et just selles on kõik oleviku hädad kulmineerunud. Materjaalne kindlus väliselt ega ka Aristofelese loogika järjekindlus seesmiselt ei taga inimese väljapääsu neist küsimusist. Ikka jääb lahiseks piir au ning häbi, hea ning kurja vahel.

Hädad sunnivad süüdistama. Selles aga ilmneb teine moment aegade erakordsuses. Otsitakse süüdlasi: inimene on kuri inimesele, sõber ei usalda sõpra, vahekorrad katkevad, vastastikune vihkamine on varjatuna sageli ka näiliselt sügavama arusaamise katte all... Inimese kannatusvõime on hädaohlikult pingul. Võib-olla veel paar sõna, paar rasket elamust, rahufut oleskelu ning mõningaid unetuid öid — ning elutraagika lahendatakse surmas. On midagi katkenud. Ja seda mitte siin ning seal — vaid kõikjal. Klassi- ning haridusevahed pole siin mõõduandvad. Mingi universaalne häda, puudus, on kohutaval jõul esile paiskunud olevikuinimeses. Rõhutagem seda: inimeses. Mitte kusagil väljaspool seda, ei vahekorris, ei „oludes“ — vaid kõige radikaalsemalt just iga inimese enese sisemuses! Väljaspoolne on vaid sümptom.

Hädade raskenedes igatseme lahendust enam kui kunagi varem. Teadagi: sümptomaatiline ravi on asjatu aja ning vaeva kulu. Peab radikaalselt tuuma enese juurde minema ning selle parandama. Ei usu, et seda suudab anda mõttefadaus. Ei usu, et kunst, milline ka tahes, võiks anda mingi lahenduse. Sest ka need suurused ise põevad.

Tuleme viimse küsimuse juurde: kui meil veel on seks säilunud tervet, rikkumatut inimesejulgust. Või laseme endile ütelda — kui oleme võimetud ja väsinud. Sest see on loomulik, et kestuv sõda kurnab ja väsitab, samuti ka kannatused, millistel puudub sisu, otstarve. Aga küsime ometi — ja seisame selle viimaks otsitava suuruse — elava Jumala ette. Me ei pääse sellest. Ka siis mitte, kui peame teda üha tunnustama abstraktsiooniks, olematukski. Sest ka see on — tunnustamine!! Unustagem endi võimed, unustagem inimlik kõrkus — mille suvel on pikki aegu eemal seistud — ning küsigem täie tõsidusega Jumala kui realiteedi järele! Unustagem see takistav, universaalne

häda — ning mingem sellega kui süüdlased Suure Unustatu ette.

Võib-olla oleme lugenud algkristlaste suurtest armastusetegevustest. Ja süüdistades ligimist, sõpra — mainime, et ta pole kristlik, pole küllalt „kristlikult“

toiminud. Sageli õigusega teeme etteheiteid. Puudub just see — armastus — arusaav, õilistav, puhastav ning iialgi väsi... millele uuetestamentlik vaimusangar laulnud ilusaima hünni maailmas.

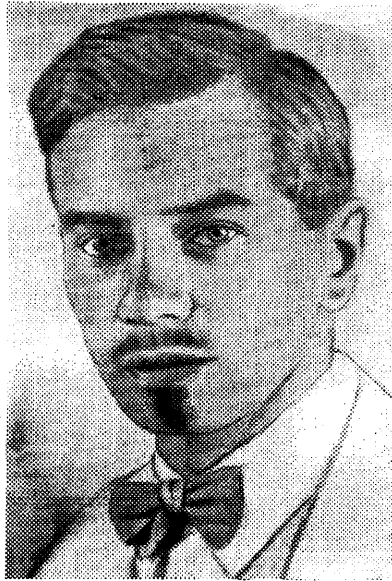
Ja ometi!

Kuidas unustusse on jäänud meie etteheite võõritus, ta sisuline absurdus: armastuse puudus on ju usupuudus. Ja usupuudust kannatab maailm ja inimene — kui on unustatud Looja. Iga kõlbline kriis seepärast on radikaalne küsimus elava Jumala — kristlikult tunnistades: Jeesuse Kristuse kui Jumalapoja, mitte kui Naatsareti pedagoogi järele! Siin tuleb küsimusest haarata, siin tuleb otsustada ja ütelda ei või ja — sest vahepealset ei ole. Suuremat ja põhilisemat küsimust mina ei tea. Ja seda küsides ei avastu mitte üksi need piirid, millised seatud inimesele ja inimsusele, vaid ka kitsas väära — milline neist üle juhib inimese teekonna — üle aegade ning neis peituvate hädade — igavikkude. Aga piiride avastamine toob südamesse rahu — Jumalas. „Inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te“

Tuleme seepärast kõik, kelle suurim inimküsimus elustunud, tänava Vaslasse, Kristl. Ül-liidu järjekordsele talikonverentsile — 6. ja 7. veebruaril. — Aga tulgu ka need, tingimata — kellele antud lahendustee veel absurdseks tundub.

E. Teppan.

Uus dr. phil. nat.

Harald Perlitz.

«Üliõpilaslehe» tegevtoimetaja 1931. a. II sem. aruanne.

„Üliõpilaslehe“ kaastöölise arvus suuremaid muudatusi polnud. Märkida oleks — kasvanud on vilistlaste-kaastöölise arv ja pisut hõredamaks on jäänud kaasvõitlejate kaastöö. Aruande-semesteril on 31 kaasvõitleja poolt avaldatud 46 kirjutist ja 19 vilistlast on sõna võtnud 24 korral. Rõõmustava asjaoluna ei saa ka mõeldud semestri kohta märkimata jätta, et kaastöölisi on olnud pea kõigist suuremaist organisatsioonest. Kaasvõitlejate-kaastöölise pere kuulus 13 eri organisatsiooni (pluss üks organiseerumatu) ja vilistlaste-kaastöölisi on olnud 8 organisatsioonist (peale selle veel paar org-matut).

„Üliõpilaslehe“ majanduslik olukord paranes mõeldud semesteril tunduvalt — kokkuvõttes semestri lõpul näitasid ülejääki. Kindlate tellijate arv kasvas — põhjustades sellega lehe tiraazi väikest tõusu. Üksikutes eesti üliõpilasorganisatsioonides oli mõeldud semesteril „Üliõpilaslehe“ tellijaid alljärgne-

valt (sulgudes arvud pro 1931—I sem.): Eesti Üliõpilaste Selts — 345(329), Eesti Naisüliõpilaste Selts — 140(137), korp. Rotalia — 101(54), korp. Filiae Patriae — 100(88), ÜS. Liivika — 97(92), korp. Sakala — 93(71), korp. Fr. Estica — 78(83), korp. Vironia — 70(47), korp. Indla — 69(17), korp. Fr. Liiviensis — 63(12), EÜS. Põhjala — 59(64), korp. Revelia — 43(68), korp. Amicitia — 26(45), ENÜS. Ilmatar — 19(18), ÜS. Concordia — 18(5), ÜS. Raimla — 17(76), EÜS. Ühendus — 3(12), EÜS. Veljesto — 3(2), korp. Ugala — 2(25), korp. Fr. Tartuensis — 2(2), EÜS. Huljehiis — 1(4), korp. Fr. Dorpatensis — 1(1) ja ÜK. Valvila — 1(1). Vähemusrahvustest kaasvõitlejate ja organiseerumatute seast oli tellimisi vähe.

Toimetuse töös on ette võetud mõningaid ümberkorraldusi — töö otstarbekohasemaks muutmise suunas.

B. Karro.

Lätis ja liivlaste juures.

Allakirjutanul oli võimalus Akad. Hõimuklubi esindajana ühes hr. J. Tõlbiga käia viimas uueaasta ja kolmekuninga vahel liivi lastele traditsioonilisi jõululingitusi.

See sugurahvas ei paistagi olevat kaugel meist, kuid juurdepääs on osalise kitsaroopalise raudtee tõttu nii aeglane, et Tartust sinna ja tagasi sõiduks kulub viis päeva, selle juures võib kohal peatuda vaid üks päev. Saabutakse harilikult mereäärseesse Mazirbe jaama, kust raudtee kääneb läände Vindavi poole — seal ongi liivluse liikumise keskus, elavad lähestikku ärkamise juhid M. Lepste, K. Stalte ja vähe eemal D. Volganski (Vaalgamaa). Üle 60 km pikkusel kitsal mereäärsel maaribal elab seal siis harvade külade kaupa liivlasi, kelle arv teatavasti ei ulatu enam 2000-ni. Kuues lätikeeelses algkoolis käib liivi lapsi, viies neist on võimalik õpilastel saada liivi keele õpetust M. Lepste juhatusel, kuues jääb sellep. välja, et tühele õpetajale muutuks nädala maršruut liiga pikaks. Liivi keele õppijate arv neis koolis on kokku 120.

Mazirbesse, kus meil isiklikult oli võimalus korraldada jõulupuud, oli kogunenud väikese koolimaja saali täis rahvast. Oli tulnud isegi 7 km.

jagant jalgsi tuisuse ilmaga, ja samal õhtul mindi tagasigi. Liivi k. õppitaid lapsi oli selles koolis 16.

Otse liigutav oli näha, kuidas lapsed siiski olid oodanud seda jõulupuud: igal oli liivikeelne salm peas ja särasilmi ootasid ettepääsu. Natuke petlik on muidugi üks salmi järgi otsustada noore liivlase keeleoskuse üle, nii mõnigi neist ei kõnele veel oma emakeelt, kuna kodune keel on veel läti keel, kuid head püüdmist oli siiski näha. Jõululingitused ja muu väljastpoolt tulnud äratustöö on oma mõju avaldanud. Tundub, et liivlased on võidetud tagasi oma rahvusele ja et neis endis on juba tekkinud teadlikkus ja tahtmine edasi aidata seda tõusu. Ärkamine on täies hoos. M. Lepste õpetab liivi keelt, rännates koolist kooli, K. Stalte tõlgib uut testamenti liivi keelde, D. Volganski, elukutselt kalur, n. n. liivlaste välisminister, on niisama kodus kalapüüdmises kui seltskonnategevuses ja kõiges muus, peab kõnesid liivlaste tutvustamiseks hõimarahvaste juures ja pärast jälle viimseist oma kodurannas, teeb peale selle kõiki töid, mida soovitakse: mootorvenesid, saane, regesid jne.

Liivi ärkamisele võib loota kindlasti suurt tuge kolmest noorest se-

minaristist, kes kahe aasta pärast on õpetajakandidaadid. Need õpivad Soome toetusel Miitavi seminaris ja neil kõigil kolmel (Hilda Cerbach, Alice Gutmann, Peeter Tamberg) näib olevat tõeline huvi oma rahvuse säilitamise vastu, kuigi ei puudu väikene resigneerumus tundes selle väiksust ja lätistumise hädadohtu. Küsimus on ka, kas nad saavad kohad oma koduranda liivlaste juurde.

Meid huvitas muidugi liivlaste eneste arvamine meie poolt antavate jõululingituste suhtes, kas neid on mõtet jätkata sel viisil või kasutada vastav summa mõneks muuks otstarbeks. Vastus oli kõikide poolt, keda oli võimalus kõnetada: kingitusi tuleks siiski vahest paari aasta jooksul veel jätkata, nende tiivustav mõju lapsisse olevat ilmne.

Kuid liivlasil ei ole ju veel nende kauast unistust — rahvamaja. Keset Mazirbe küla on suur kuur, mille all seisavad liivi rahvamaja telliskivid. Niikaugele on sellega jõutud. Rahvamaja ometi igatsetakse kõige rohkem. On loobunud esialgseist suunist kavatsusist ja tahetakse nüüd lihtsustatud plaani järgi saada mõni väiksemgi maja üles. Nende kavatsuste järgi läheks see maksma 50.000 kr. Maja puudus andis ka

Dramastudio Tartus.

H. Raudsepa „Põrunud aru õnnistus.“

M. Metsanurga „Agulirahvas läheb ajalukku.“

Võõrusetendus on kõigiti tervitavad. Toovad kaasa värskust, esitavad — kui ka alati mitte paremaid — omapärasemaid ning iseloomulisi jooni ettekandes, mis köidavad uudusena ning aitavad lahti sulatada jääkirmetist, mis jonnakalt tikub kogunema teatri ja publiku vahele. Eeskätt — vaheldus. See mõjub ikka.

„Põrunud aru õnnistus“ on läinud üle lava juba vanemuislaste ettekandel. Seega tuttav. Sellest vist ka napp osavõtt. Võrdlusena võiks mainida külaliste hoogsamat ettekannet, mis aga kokku üldjoontes ometi ei tõusnud vanemuislaste ühtlase ning viimisteldud mängu tasapinnani.

R. Klein Noorkikkana näitas küll hingestatud mängu, kuid kuju ei võimaldanud talle enda diktaatorlikku üleolekut küllalt veenvalt esle tuua. Esimeses ja kolmandas vaatuses eriti. Siin jäi ta mängu juurde teatav ülepingutuse maik. Seda paremini õnnestus tal teine vaatus metamorfoosi läbi elades. A. Mägi, kelle mängus oli sundimatust ning voolavust, oli vahest kõige elulisem kuju kogu ansambli.

Suurkukk mõjus enam kujult kui mänge. A. Grosstal forte juures kaldus õõnsusse ning kaotas usutavuse. Amandi osa teeb nähtavasti raskusi. Nagu O. Teetsoff, nii kaldus ka L. Mõttus kunstlikku ning tüütavasse halisemisse, mis mõjus häirivalt. Parema mulje jättis L. Lindau Roosi osas.

*

„Agulirahvas läheb ajalukku“ etendati väljamüüdnud saali ees, mis haruldane juht „Vanemuises“ sõnalavastuste puhul. Teos ise tundub konstrueerituna, kuigi mitte teatava idee kandmiseks (nagu eelkirjeldatud teoses), vaid et kuhjata teose raamistikku pahasid ning väärnäh-tusi ümbritsevast miljööst. Nende üle autor vahel naerab, vahel ironiseerib. Opositsiooni vaimu on tublisti.

Agulitüdrukute igatsused parema elu järele, mis võtavad konkreetse kuju võimalus minna pressipallile. Seegi luhutub ning jääb pettumus ning karm tõde ümberringi. Lavastaja oli kaldunud tugevasti naturalismi, mis ei olnud küll kasuks ettekandele. Näidendis on ka siseene, mis mõjuvad segavalt ettekande käiku (härra Kihu tants, päästearmeelase sagedased laval käimised jne.) Metsanurga paradoksid on küll naermapanevad, kuid nad ei ole nii sügavad kui näit. H. Raudsepa omad.

Ettekande nauditavaks muutmisel on raske ülesanne näitlejail. Kui palju on seal sagimist ja askeldamist mõne tühipalja asja pärast. Oma ülesandega aga tulid külalised rahuldavalt toime. Kavatuits jäid tööliissportlane ning päästearmeelane, eriti veretuks esimene. Mõlemad rohkem siiski autori süü läbi. Teised täitsid oma ülesande usutavalt ja järjekindlusega.

A. Mägi andis tüübi, mis oli õige lähedalt sugulane eelmise õhtu Soogenbitsiga. Tüdrukute triost hakkas silma provintsi neiu (M. Möller), kes oli parim naiskuju laval. Tema kõrval mõjus veenvalt noore nälgunud kooliikka kuju. S. Reek viis läbi oma osa kiiduväärse järjekindlusega.

Ajakirjanik Harakas tabas R. Klein haruldaset nimes fikseeritud iseloomule vastavad jooned. See võhik ja kelkija oli kahtlemata omapärasemaid kujusid laval. Tagasihoidlikkuse poleks siiski teinud halba. Tööliissportlane oli rohkem statistik, et vastolusid kommenteerida ning süvendada. „Ärimees“ Kihu muidu laialivalgav kuju leidis korraliku käsitluse.

Rohke tänu näitlejatele publiku poolt oli üldiselt täiesti teentud.

G. Vahrberg.

seekord end tunda. Jõulupuu ajaks oli kohalik lätlastest-koolijuhataja lam-bid petrooleumist tühjendanud ja pärast saanud teenija tülema: pesku jõulupuu korraldajad ka põrand hil-jem puhtaks. Kõigele vaatamata üt-levad liivlased vahekorra lätlasiga olevat nüüd palju parem kui 10 a. tagasi. Harjutakse juba

Liivlasile on uuest aastast haka-nud ilmuma ka kaks korda kuus oma-keelne 4-leheküljeline paljundatud aja-leht „Līvli“, Helsingi Akad. Hõimu-klubi toimetusel. Tellimishind aast. 3 latti. Tegevtoimetaja A. Štāler. Toimetada aitavad ka Mitavis koo-liskäivad kolm liivlast-seminaristi.

Üldiselt andis see kõik uuesti kinnitust, et meie poolt antavad väi-kesed jõulukingitused pole jäänud hütüdjaks häaleks.

* * *

Riiast läbi sõites oli kokkupuu-tumisi ka sealsete eestlastega ja kõ-neluste tulipunktiks olid muidugi hõimu- ja rahvusküsimused Lätis. Öigustatud etteheitega küsib läti eestlane otsekohe -- miks liivlaste juurde? Kõik rändavad sinna, kõik on huvitatud liivlasist, aga Läti ma-hajäetud kolkais elavaist eestlasist mitte keegi, või väga vähesed!

Lätis elab praegu umb. 8000 eest-last, neist on umb. 2400 Riias. Kuid kindlaid andmeid pole veel nende arvustki, sest alles möödunud suvel matkates Lätis on S. Sommer leid-nud Põhja-Latgallias suure eesti asun-duse üle 100 perega, millest seni pol-nud teateid. Otseku uute maailmade lejutamine enese külje all! Sarnaselt kuuluks uurimise alla ka Loode-Läti Heinastest alates, et näha, kui palju seal üldse veel asub eestlasi.

Lutsi eestlasist on juba kindla-maid teateid, kuna nende poole on

olnud pöördud eesti hõimutegelaste huvigi viimasel ajal. Sellest suurest asundusest, kus omal ajal pidi olema 4000 eestlaste ümber ja dr. Oskar Kalda uurimisreisil ajal veel umb. 800, on nüüd alles jäänud vaevalt 50, kellel üldse aimu maakeelest. Üm-berkaudu elavad küll sama sugu-rahva järeltulijad, kuid täiesti venes-tatuina. Idealistlik kavatsus, asutada seal eesti algkool, langeb esialgu täiesti ära, kuna sealseile lapsile oleks eesti k. juba võõrkeel. Ainu-keste võimalusena Lutsi eestlasi mitte täiesti välja surra lasta, nähakse nüüd

Uus põllumajanduse doktor.

August Miljan.

riigikeelsete koolide asutamist, kus eesti k. sundusliku õppeainena. Sa-muti oleks võimalus teha esialgset ärastust vabaharidustöö kaudu. Nirsa valda on näiteks asutatudki juba Eesti Selts, tänu P. Voolaine tege-vusele.

Loode-Lätis ei ole eestlased mui-dugi enam venestumise hädahoos, vaid lätistumise, millele alluvad eest-lased väga kiiresti. Ainuke kindlam päästeabinõu jällegi eesti koole asu-tada, nii Marienburgi, Põhja-Latgal-lias j. t eestlaste asundusile. Läti riigi seadused lubavad ka 20 eesti õpilasega asutada juba omakeelset kooli.

Loomulik oleks, et Riias, kui pea-linnas, asuvate eestlaste kohus oleks hoolitseda kõigi Lätis asuvate eest-laste eest, on ju neil seal mitu seltsi ja Riia Eesti Haridusselts suure majaga. Seda pole aga sündinud, ega tunta nähtavasti huvigi. Riia eest-laste juhtivate haridustegelaste seas on inimesi, kelle lapsed käivad saksa koolis, kes ise nähtavasti ei oma mõtet (või kasul) eestluse säilita-mises.

Eesti Välisministeeriumis ei ole jätkunud seni, ja tulevikus veel vä-hem, summe kultuuritöö tegemiseks lähemate väliseestlaste seas. Selle-pärast oleks siin nii mõnelgi org-il täulik tööala, kelle huvipiirkonda sääraseid sihitäotlused kuuluvad. Enne kõike tuleks kasustada suve tutvumiseks naaberriigi sugurahva laialipillatud kildudega. Sinna võiks minna kas teaduslikul otstarbel, kee-lelisi, rahvuluule, entnograafilisi v. m. uurimusi tegema või lihtsalt matkaja haritlasena, kes vabal ajal raatsib kuurordist loobuda.

Linda Leeman.

Akadeemilisi teateid.

«Üliõpilaslehel» ajutiselt uus vas-tutav toimetaja.

„Üliõpilaslehe“ vastutava toimetaja ksv. E. Veidenbaum'i Soomes stipen-diaadina viibimisel täidab ajutiselt tema kohuseid ksv. J. Juhkental (Fr. Estica).

Uus põllumajanduse doktor.

Esmasp. 25. jaan. kaitses ülikooli aulas oma doktori-väitekirja mag. agr. August Miljan. Ametikude ope-nentidena esinesid prof. N. Rootsi, prof. T. Lippmaa ja dots. E. Lepik.

Dr. August Miljan on sündinud 26. augustil 1889. a. Pilkuse vallas Tartumaal. Alghariduse sai Otepää kihelkonnakoolis. 1922. a. sooritas ta Tartu õhtugümnaasiumis keskkooli küpsuseksami ja astus samal aastal Tartu ülikooli põllumajandusteadus-

konda, mille lõpetas 1925. a., esitades magistri-töö „Lutsern ja selle kasva-tamine Eestis“. Hiljem töötas üli-kooli taimebioloogia katsejaamas ja viibis lühemat aega teaduslikul ots-tarbel Rootsis. Praegu on A. Miljan jäeneda põllutöökeskkooli juhatajaks. Dr. A. Miljan kuulub Eesti Üliõpilaste Seltsi vilistlasperre.

Õigusteaduskonna dekaaniks

on valitud ja kinnitatud õiguse-filo-soofia ja riigiõiguse professor N. Maim.

Ülikooli valitsus kinnitas

dots. J. Tehver — loomaarsti-teaduskonna histoloogia- ja embrüoloogia instituudi juhatajaks, Leo Vestman — loomaarsti-teaduskonna haa-vakliiniku vanema assistendi k. t.

Prof. H. B. Rahamägi

määrati ülikooli valitsuse poolt ame-tiajaliselt vanema dekaanina prorek-tori puudumisel rektori aseäitjaks.

Teaduskondade sekretärid.

Ülikooli valitsus kinnitas teadus-kondade sekretäredeks ajaks 1. mär-tisist 1932. a. kuni 1 märtsini 1933. a. järgmised õppejõud: usuteaduskon-nas — prof. E. Tennman, õigus-teaduskonnas — prof. K. Saarman ja abisekretäriks dots. K. Müller (majandusteaduse osakonna jaoks), artiteaduskonnas — dots. V. Vadi, filosoofiateaduskonnas — prof. H. Moora, matemaatika-loodusteadus-konnas — prof. A. Tammekann, loomaarsti-teaduskonnas dots. J. Karlson ja põllumajandusteadus-konnas — prof. J. Mägi.

Ülikooli lõpetasid.¹⁾

Usuteaduskonnas: Salme Aareandi-Kokk (Lembela), Johannes Hiilemets (EÜS) — õigusega magistri-tööd esitada ja Elmar Kikkas.

Õigusteaduskonnas: Ervin Allik (Sakala), Johann Eichbaum, Arnold Eljas (EÜS), Nikolai Harlap, Peeter Järve (Ugala), Gerhard Körb (Ühendus), Aurelius Mandel (Ühendus) — cum laude, Helene Milk, Elmar Peetsu (EÜS), Herbert Pruuli, Bruno Rosenstein, Sergei Sarkevitsch, Ernst Sulg (EÜS), Ottomar Susi (EÜS), Ervin Tender, Hermann Tomson, August Toots, August Utsar ja Paul Vaarask — cum laude.

Majandusteaduse osakonnas: Valentin Gerber (EÜS), Valter Kuus (EÜS), Anna Millerson, Erich Märitz — cum laude, August Puu, Hugo Reeman, Hugo Tael (Fr. Estica), Alfred Udenverk (Revelia) ja Endel Uibopuu (Vironia).

Arstiteaduskonnas: Reinhold Imhof ja Eugenie Kienast.

Rõhufeaduse osakonnas: Otto Senter — mag. pharm. astmega ja Frieda Vagner.

Filosoofiateaduskonnas: Gustav Ränk (EÜS) — mag. phil. astmega (lähelpanuvääriv magistri-töö etnograafia alal teemal: „Peipsi- ja Pihkvajärve kalastusesi“), Maia Simson (ENÜS) — ajaloo alal ja August Turp — pedagoogika alal.

Matemaatika-loodusteaduskonnas: Egon Brüller (EÜS) — mag. math. astmega, Harald Haberman — zooloogia alal, Erik Piepenberg — mag. geogr. astmega ja Ilse Vechterstein — loodusteaduse alal.

Loomaarstiteaduskonnas: Erich Vechterstein ja Leo Vestman (Fr. Dorpatensis).

Põllumajandusteaduskonnas: Alfred Hain (Huljehiis), Anton Kruus (Valvila), Oskar Matson ja Johannes Riisland.

Meisaasjanduse osakonnas: Johannes Lukats ja Richard Riisberg — cum laude.

H. Perlitz'a doktoripromotsioon.

Kolmap. 3 veebr. s. a. kaitses ülikooli aulas oma doktori-väitekirja dots. H. Perlitz teemal: „Abstandsänderungen nächster Nachbaratome in einigen Elementen und Legierungen bei Umordnung aus der kubischen flächenzentrierten Anordnung in die kubische raumzentrierte oder die hexagonale dichteste Anordnung.“ Ametlikkude oponentidena esinesid prof. J. Vilip ja prof. A. Paris.

Harald Perlitz on sündinud Tallinnas 1889. a. Keskkooli hariduse omandas osalt Tallinnas ja osalt Peterburis ja lõpetas 1912. a. kevadel Peterburi ülikooli füüsika-osakonna

esimese järgu diplomiga. Peale lõpetamist jäi ülikooli juurde professorikutsesele ette valmistama. 1914. a. sõitis ta Müncheni, et ennast füüsika ja matemaatika alal täiendada. Maa-ilmasõja puhkemisel pidi H. P. Venemaale tagasi pöörduma ja töötas algul hüdrotehnika põllutöökooli füüsikaõpetajana. 1916. a. sõitis ta meteoroloogina edela-rindele, kus ta organiseeris gaasijõja pidamist meteoroloogiliselt seisukohalt. 1917. a. saadeti H. P. Prantsusmaale gaasijõda uurima, kust ta Londoni siirdus lisaandmeid koguma. Järgmisel aastal sõitis ta Inglise sõjaminesteeriumi ülesandel Siberisse ja kutsuti hiljem Lurrali mäeinstituudi füüsika dotsendiks, kuhu aga enamlaste pealetungi tõttu asuda ei saanud. 1920. a. tuli H. P. Eestisse ja asus järgmisel aastal Tartu ülikooli füüsikaõppetooli dotsendi k. t. 1924. a. alates teotseb teoreetilise füüsika dotsendina. Oli vahepeal ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna dekaaniks.

Ülikoolide juubelid.

Käesoleva aasta juunikuus pühitsevad juubelipidustusi Poitiers ülikool Prantsusmaal, kes oma 500. a. tegevusele võib tagasi vaadata, ja Amsterdami ülikool, kes oma 300. a. juubelit pühitseb.

Mõlema ülikooli poolt on Tartu ülikoolile kutse saadetud võtta juubelitest osa delegaatide kaudu.

Prof. E. Tenman

on ülikooli nõukogu poolt edasi valitud võrdleva uskunde-teaduse õppetoolile professori k. t. üheks aastaks, arvates 1. jaan. s. a.

Kaunase ülikool 10-aastane.

Leedu Vytautas Suure nimeline ülikool pühitseb 16. veebr. s. a. oma 10. a. juubelit ja on palunud Tartu ülikooli sest juubelist oma esindaja kaudu osa võtta.

Uus eradotsent.

Ülikooli nõukogu valis dr. med. Jüri Grünthal'i eradotsendiks röntgenoloogia alal.

Dr. J. Grünthal on sündinud 5. mail 1896. a. Järvamaal. Lõpetas 1917. a. õpetaja-instituudi, mille järele teotseb pedagoogina Järva-Jaanis, Paides ja Tartus. Astus 1919. a. Tartu ülikooli arstiteaduskonda, mille lõpetas 1924. a. — cum laude. 1931. a. promoveeriti arstiteaduse doktoriks. Dr. J. Grünthal'i sulest on seni ilmunud 13 teaduslikku tööd ja 9 õppe-raamatut matemaatika alal.

Mag. chem. L. Tiganik'ule,

kes oma doktoriväitekirja 12. det. l. a. edukalt kaitses, on nüüd matemaatika-loodusteaduskonna poolt otsustatud dr. phil. nat. diplom välja anda.

Uus akadeemiline selts.

Ülikooli juures on registreeritud vastself-asutatud Rootsi-Eesti Seltsi põhikiri.

Prof. P. Põllu nimeline toetusraha.

Tartu linna poolt on linnavolikogu kauaaegse juhataja kad. P. Põllu mälestuse jäädvusiamiseks asutatud iga-aastane toetusraha vähemalt 300 kr. suuruses teadusliku töö toetamiseks pedagoogika alal.

Toetusraha kasutamise lähema kava iga aasta kohta eraldi määrab 5-liikmeline toimikond koosseisus: Tartu linna 2 esindajat, ülikooli filosoofiateaduskonna 2 esindajat ja Ak. Pedagoogika Seltsi esindaja ja kinnitab Tartu linnavalitsus.

Teenistusaega pikendati.

mullateaduse kabineti vanema assistendi k. t. O. Hallik'ule — 1 aastaks, sama kabineti abiassistendile mag. A. Vilper'ile — 5 kuuks, väikeloomakasvatuse kabineti abiassistendile stud. E. Raudsepp'ale — 5 kuuks ja taimekasvatuse kabineti noorema assistendi k. t. stud. E. Neuma'n'ile — 1 aastaks, zootehnika katsejaama vanema assistendi k. t. Nik. Masing'ule — 1. juunini s. a.

Ülikooli valitsus kinnitas

Eesti veekogude uurimise komisjoni esimeheks — prof. A. Tamme-kann'i, hüdrograafia osakonna esimeheks — prof. K. Frisch'i ja hüdrobioloogia ning kalanduse osakonna juhatajaks — prof. H. Riikoja.

Üliõpilasorganisatsioonide aastapäevi.

15. veebr. — Korp. Sor. Oriens.
24. veebruaril — EÜS. Veljesto.

Üliõpilasseltside vilistlaskogude Liit asutatud.

Pühap. 10. jaanuaril kirjutati EÜS-i ruumes alla Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liidu lepingule. Vastself-asutatud Liidu moodustavad Eesti Üliõpilaste Seltsi, EÜS. Ühenduse, ÜS. Liivika, EÜS. Põhjala, EÜS. Veljesto ja ÜS. Raimla vilistlaskogud.

Liit seab oma eesmärgiks: kaasa aidata meie rahva üld- ja rahvuskultuuriliste ettevõtete teostamisele, eriti aga Tartu ülikooliga seotud ettevõtete teostamisele; arendada suhtumist ja vastastikust arusaamist liitu kuuluvate vilistlaskogude liikmete vahel; mõjustada kasvatavalt üliõpilasnoorsugu, virgutada teda ülesehitavale tööle ja muretseda seks võimalusi. Lähema kavatsusena on klubide ellukutsumine üksikutes keskustes.

1) Tehnilistel põhjustel on osa ülikooli lõpetanud toodud lk. 19.

Ülikooli lõpetasid.

Õigusteaduskonnas: Hilda Antzov (ENÜS), Sore Furmansky, Georgi Ivask, Hans Kõõp (EÜS), Martin Kukk (EÜS), Johan Kuusik (Ühendus), Heino Lattik (Vironia), Elvi Liever, Jakob Lurje (Limuvia), Vassili Randmets, Boris Treufeldt ja Pavel Vassiljev.

Majandusteaduse osakonnas: Viktor Koitmet (Ugala), Johannes Künnapuu (EÜS), Karl-Gustav Kuhlberg, Abram Levitiin ja Paula Tamm.

Arstiteaduskonnas: Jenny Laufeldt ja Oskar Opmann (Metraine).

Rohuteaduse osakonnas: Elise Mord — mag. pharm. kraadiga.

Eriainete õpetaja A. Kalamees

sõidab ülikooli valitsuse loal teaduslikul otstarbel 7. veebruarist — 1. sept. s. a. välismaale. Ühtlasi esineb ta Berliini Kehakasvatuse Ülikoolis viimase kuusel loengutega.

Vabariigi aastapäeval,

24. veebr. s. a. korraldab ülikool ülikooli aual traditsioonilise aktuse, mille kava koostamine on ülesandeks tehtud prorektor prof. J. Uluois'ale ja dekaan prof. E. Roots'ile.

Ülikooli valitsus

pikendas teaduslikule stipendiaadile Valter Nõgese'le stipendiumi kuni 1. jaan. 1933. a. ja kinnitas pr. Veera Poska-Grünthal'i diplomitud edasiõppijaks administratiivõiguse alal üheks aastaks.

Mag. Konrad Kongo

loeb käesoleval poolaastal õigusteaduskonna ülesandel majandusteaduse osakonna üliõpilasile: agrarpoliitikat — 2 t. näd., kaubanduspoliitikat — 2 t. ja juhatab praktilisi töid — 2 t. nädalas.

Ametist vabastati

omal palvel bakterioloogia jaama ajutine abijõud stud. med. vet. E. Peebsen.

Loengud antakse edaspidi kavades teada ainult eesfi keeles.

Seni maksis kord, et loengute ja praktiliste tööde kavades, mis ilmusid iga semestri algul, anti loengud ja muud tööd teada selles keeles, milles vastav õppejõud neid ette kandis.

Ülikooli valitsuse sellekohase otsuse põhjal anti antakse edaspidi kõigi loengute ja praktiliste tööde nimetused ainult eesti keeles teada. Juul, kui mõni loeng mõnes võõrkeeles ette kantakse, tehakse selle kohta kavades vastav märkus.

Rootsi keele õpetust

annab käesoleval poolaastal prof. P. V. Wieselgren 3 t. nädalas.

EKL-i stipendiaat.

Eesti Korporatsioonide Liidu stipendiaadiks Tartu ülikooli juures on käesolevaks semestriks valitud soome üliõpilane Väinö Kyrölä.

70 uut üliõpilast

Käesoleva semestri algul on ülikooli astunud umbes 70 uut üliõpilast. Peale selle on õpinguid jätkama asunud ligi 400 endist üliõpilast.

Üliõpilaskonna märgukirja

eksamite ümberkorraldamise asjus otsustas ülikooli valitsus vastava komisjoni ettepanekul saata teaduskondadele teisikohavõtmiseks ja ettepanekute tegemiseks, määrates tähtajaks 1. märts 1932. a.

Dots. J. Vasar

peab käesoleval semestril loenguid üldajaloo alal 3 t. nädalas.

Akadeem. Hõimuklubi korjandus

liivi laste jõulupuu heaks ja lutsi eeslaste seas kultuuritöö tegemiseks õnnestus kriisi ajale vaatamata võrdlemisi hästi.

Sisse tuli üliõpilasorg-ide kaudu kr. 254.54. Muult isikult kokku kr. 190.20. Üldkokkuvõttes tõi korjandus sisse raha kr. 444.74.

Sellest summast on antud kr. 180 liivi lastele jõulupuu korraldamiseks ja kr. 6.24 korjanduse kuludeks. Ülejäänud summa kr. 258.50 antakse lutsi eeslaste seas kultuuritöö tegemiseks.

Kõiki korjandusele kaasaaitajaid tänab

Akadeemiline Hõimuklubi.

I. S. S. (Rahvusvahelise Üliõpilas-Omaabi) Omaabi ja Ühisettevõtte Osakonna sekretär Tartus.

SELL üliõpilaskondade kutsel külastab I. S. S. Üliõpilasomaabi ja Ühisettevõtte sekretär dr. Karl Epting nimef. üliõpilaskondi, et esineda kompetentsete nõuannete ja selgitustega üliõpilasomaabi korralduste kohta.

Tartusse saabus dr. Epting 3. veebr. s. a., olnud juba Leedus ja Lätis, ning peatub siin kuni 8. veebruarini.

Dr. Epting, tutvudes meie Üliõpilasomaabi senise organisatsiooni ja selle tegevusega ning püüdes ülevaadet saada meie oludest ja võimalustest, arutab koos üliõpilas. juhatusega meie omaabi organisatsiooni üldise kava ja iseloomu. Üksikasjalisemale kaalumisele tulevad haigekassa, stipendiumite ja õppelaenu ning üliõpilasmaja küsimused.

6. veebruaril kl. 17 kõneleb dr. Epting Üliõpilasmajas üliõpilasomaabi korralduste ja läbiviimiste kohta üldse.

14. veebruaril, tulnud tagasi Soomest, viiab dr. Epting osa ka SELL keskbüroo istungist, andes kokku-

võtte oma sõidust Baltimail ning aidates lahendada muidki ühiseid üleskerkinud küsimusi.

Teateid TARK-ist.

Rahvuslik liikumine, mis sai Tartu üliõpilaskonnas alguse ARK-ga, on leidnud soodsa pinna Tallinnaski. 4. detsembril, 1931. a. peeti Tallinna Tehnikumi ja Tartu Ülikooli vil. vil. ja ksv. ksv. osavõtul TARK (Tallinna Akadeemilise Rahvusliku Kultuurühingu) asutamiskoosolek. Koosolekul võeti vastu põhikirja ja valiti nõukogu, kellele ülesandeks määrati põhikirja registreerimine, asutajate liikmete vastuvõtmine ja täiskogu kokkutsumine. TARK on mõeldud samalaadse org-ina kui ARK, kuid ta on rajatud ARK-ga võrreldes laiemale alusele. Kuna ARK, Ülikooli juures registreeritud org-ina, liikmeskond piirub ainult üliõpilastega, võivad TARK'is tegevliikmeiks olla peale üliõpilaste ka kõrgema õppeasutise lõpetanud, seal varem õppinud ja erandjuhtudel ka mitteakadeemilised isikud. TARK on registreeritud Kohtu- ja Siseministeeriumi juures. Seega on TARK'il antud võimalus aktiivsele tööle kaasa tömmata suuremal hulgal asjastu vitatuid ja otseselt rakendada ka vanemaid ja kogenenud isikuid.

Esimene täiskogu koosolek peeti 11. det. 1931. Koosolekust võitis osa 210 liiget. Refereeris ühingu asutaja liige hr. K. Selter TARK'i põhimõttest ja lähemaist ülesandest. Põhikirja kohaselt valiti ees seisus ja nõukogu. Eestseisusse valiti: V. Leevald (Tehnola) — esimees; vil. K. Selter (Vironia) — abiesimees; P. Vilhelmson (Kalljola) — sekretär; Anani Kallas (EÜS) — I abisekretär; M. Taim (ENÜS) — II abisekretär; A. Laur — laekur; L. Pliiminen (Filiae Patriae) — ametita liige. Nõukogusse valiti 17 liiget (7 Tallinna ja 8 Tartu organisatsiooni vilistlasist ja kaasvõitlejast), kuna täiskogu poolt volitati nõukogu ise ennast täiendama 24 liikmeliseks.

Seni avaldab TARK õige aktiivset tegevust. Väljatöötamisel on põhjalikum töö kava. Esialgses lähemas töökavas avalikkude kõne- ja referaatõhtude korraldamine, et tutvutada laiemaid hulki ühingu ja ta põhimõtete ja huvi äratada rahvusliku liikumise vastu.

Veebruaris on ette nähtud referaatõhtu kirjanduslikul teemal, kus erilise tähelepanu osaliseks saaksid mõne meie praegusaja nimekama kirjainiku tööd.

24. veebruaril saadab TARK oma liikmeid Põhja-Eesti keskustesse peokõnelejais Vabariigi aastapäeva aktusele. Kus kohalikud olud lubavad, seal esinetakse ka muusikaliste ettekannetega, milleks oma lahtel kaasabi on lubanud Tallinna konservatooriumi noormuusikud.

Viimasel TARK nõukogu koosolekul, 7. jaan. 1932 kutsuti ellu propaganda-, organisatsiooni-, majandus-

poliitilise ja rahvusvahelise koostöö-sektsioonid. Propaganda-sektsiooni ülesandeks on rahvusliku propaganda korraldamine, töötades käsikäes teiste samalaadiliste organisatsioonidega.

Organisatsiooni-sektsiooni ülesandena nähti ette noorsooga, eriti keskkooli noorsooga kontakti astumine. On vajalik keskkooli noorsoo hulgas äratada huvi rahvusliku liikumise vastu, kuna seni teispoole algatuse puudumisel koolinoorsugu ilmselt libised partei poliitilisele pinnale (sotsialistlik kihutus töö!).

Majanduspoliitilise sektsiooni juhi kohal sooviti näha mõnd tuntumat majandustegelast, kelle isiku küsimus on alles lahtine.

Teatavasti on tulnud TARK'il algusest peale võidelda väärarvamustega, Tallinna seltskonnas mõnel pool püütakse veel praegugi näha ARK'is ja TARK'is parteipoliitilisi ühinguid. Loodetavasti kõrvaldab TARK aktiivne tegevus ja selgitavad referaat-õhtud peagi sellised väärarvamusd.

Ülemaaline propaganda-lend 24. veebr.

Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril, korraldab teatavasti Üliõpilaskond koos ARK, TARK ja ERK-iga ülemaalse propaganda-lennu rahvusriikliku mõtteviisi levitamiseks. Vabariigi Valitsus hinnates selle ettevõtte suurt tähtsust on otsustanud anda kõnelejaile tasuta sõidu raudteel. Praegu on eelõhõd lennu läbiviimiseks käimas. Ksv. ksv. palutakse suures hulgal end registreerida kõnelejatena — nõuab seda ju praegune aeg. Korraldaj toimkond katsub kõik teha, et hankida kõnedeks vajalik ja küllaldane materjal.

Ülesandmisi võtab vastu toimkonna asjaajaja ksv. H. Raudsepp, Üliõpilasmajas.

Selgituseks vahejuhtumise kohta eesi ja saksa üliõpilaste vahel 1. a novembris.

Teatavasti leidis aset mõõdundu aasta nov. kuul vahejuhtumine ühe saksa ja kolme eesti korporandi vahel Tarius, Veski tänaval.

Tähendatud konflikti kommenteerivad ajalehed, eriti aga saksakeelsed, tungisid teravalt kallale tervele eesti üliõpilaskonnale, missugune kallaletung, kui mitte oletada sihilikust (saksakeelsed ajalehed), oli tingitud ilmselt valest informatsioonist teatavalt poolt.

Kuna ülalmainitud konflikt nüüd lõplikult selgitatud Akadeemilise Kohu ja Ülikooli Valitsuse poolt, on selgunud, et kogu lugu ei ole kaugeltki selline, millisena teda ajalehis paista lasti.

Nagu ülekuulatud tunnistajate ja poolte eneste seletustest selgunud, on kokkupõrkest otseselt osa võtnud ainult üks eesti ja üks saksa üliõpilane, kuna kaks teist eesti üliõpilast kogu sündmust ainult pealt on vaadanud. Sellega osutus täitsa ebaõigeaks ajalehtede informatsioon, nagu oleks kolm eesti korporanti üht saksa korporanti metsikult peksnud.

Täiesti alusefa on ka ühe ajalehe poolt toodud teade, nagu oleks saksa korporant peale kokkupõrget raskesti vigastatuna lamama jäänud.

Tegelikult on saksa korporant peale saadud vastulööki otsekohe maast ülesse tõusnud ja poliitiseid otsima läinud, sellejuures ei ole ligidalolejad tema juures mingit välist vigastust näinud.

Nagu ülekuulatud tunnistajate seletusest selgus, on tekkinud sõnavahetuse peale, kusjuures haavavad laused langesid mõlemalt poolt, esimesena löönud saksa korporant, mille peale järgnes vastulööki eesti korporandi poolt; saadud vastulöögist mahakukkunud saksa korporant on ülessetõusnult teiskordselt atakeerinud eesti korporanti, mille peale see sakslasele lihtsalt kraest kinni on võinud ja tänavapõrri tõuganud, pidades vastase, kui liiga armetu, teiskordse löömise mittekohaseks.

Ülikooli Valitsus, arvesse võttes, et löömingu algataja oli saksa korporant, ning teiest küljest, et eesti korporant kui lugevam ei võinud tarvitusele muid abinõusid konflikti likvideerimiseks kui vastulöögi, leidis, et mõlemad on süüdi üheväärselt mitteakadeemilises ülesastumises ja karistas kumbaki ühe lautusega.

Kahe teise eesti korporandi ülalpidamine leiti laiduväärne nende tegevusetuse tõttu, s. o. et nemad mitte kalkest ei takistanud.

Nii oleks lühidalt sündmustiku ja Ülikooli Valitsuse, kui distsiplinaar-kohtu instantsi, motiivide kokkuvõte.

Lõpuks ei saa mainimata jätta meie ajalehtede rāpakat ja vastutus-tundeta kallaletungit tervele eesti üliõpilaskonnale — äraootamata asja igakülget selgitust.

Kammermuusika-õhtud.

Tartu Kõrgem Muusikakool hakkab korraldama ülikooli aulas kammermuusika-õhtuid. Kontserdid oleksid kord kuus.

Ülikooli valitsus on seks oma põhimõttelises nõusoleku annud. Üliõpilastele võimaldatakse vaba sissepääs rõdudele ja alandatud hinnaga alla saali.

Helsingi Üliõpilaskonna stipendiaadid.

Helsingi Üliõpilaskond on valinud käesoleva semestri stipendiaatideks Helsingi ülikooli juures stud. phil. Erika Veidenbaum (korp. Indla) ja stud. phil. Alma Espenberg (EÜS. Veljesto).

Käesoleval korral on Helsingi Üliõpilaskond ignoreerinud maksvat korda, mille järgi kinnitamisele tulid Eesti Üliõpilaskonna poolt esitatud kandidaadid. Seekord on kõrvale jätud üks E. Üliõpilaskonna kandidaatidest, keda kui ülikooli lõpetanut ja tuntud endist üliõpilaskonna tege-last Üliõpilaskond kõigiti soovitada võis. Selle asemele on Helsingi Üliõpilaskond eestipoolsete üksikute tegelaste ilmsel „niiditõmbamisel“ ja kaasmõjustel eelistanud vähetuntud ja liiga noort kandid. (A. Espenberg).

Eesti Üliõpilaskond ei ole saanud arusaadavalt põhjusil sündinud faktist vaikides mööda minna. On saadetud Helsingi vastav kiri, milles tahetakse vastust küsimusele, kas E. Üliõpilaskond on õieti aru saanud nõudeist, milliseid ülesse seab stipendiumi-andja. Ühtlasi juhitakse tähelepanu sellele, et E. Üliõpilaskond on esitanud eranditult kandidaate ühtlase alusel, ilma igasuguse kõrvalemõjustuse ja arvestamata „häid“ soovitusi. Viimastetagi tunneb E. Üliõpilaskond küllalt hästi kandideerijaid, kellede seast stipendiaate valida tuleb. Praeguse initsiendi kor-dumise vältimiseks oleks vahest parem, kui E. Üliõpilask. loobuks stipendiaatide valimisel vaheljalitaja osast.

Toimetusele saadetud.

«Looming» nr. 1

H. Visnapuu: Luuletis. A. Jakobson: Kotkapoeg ehk Naatanael Ahasveeruse surmaeelsed päevad. Jutus-tis. J. Barbarus: Eroica. Värs-sinovell. M. Metsanurk: Haljal ok-sal. Draama. J. Kärner: Luuletisi. K. A. Hindrey: Neero. Jutustis. J. Schütz: Luuletisi. B. Linde: Rahvuslikkus ja internatsionaalsus kunstis. Artikkel. P. Kogermann: Teaduslikust loominguist. Artikkel.

Ringvaade.

Arvustus — M. Sillaots: A. H. Tammsaare Tõde ja õigus. A. Oras: Põhjakaar. P. Hamburg: O. Lutsu Läbi tuule ja vee.

Välismaist. G. Suits: Mõni sõna sellest, mis eemal. O. Urgart: Kir-janduslik külaskäik Lätti. P. Ham-burg: Wieser-Schuster Weltliteratur der Gegenwart. J. S.: Prantsuse kirjan-duslikust elust. Märkmeid.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 kr. aastas, 1½ kr. semestris.

Vastutav toimetaja: Erika Veidenbaum. Tegevtoimetaja: Bertram Karro. Liikmed: Lilly Mihhels, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Akadeemiline pere teadku,
et odavam jalanõude ostukoht on Tallinna saapatööstus

„FLAMINGO“

vabriku saaduste kauplus ja ladu

Tartus, Kaubahoov nr. 3, telef. 2-93 (end. Wallase ruumes).

Soovitab suures valikus daamidele ja härradele moodsaid **kingi ja saapaid.**

Sportlased ja sporttegelased!

- „EESTI SPORDILEHT“ on ainukene puht sportline ajaleht Eestis.
- „EESTI SPORDILEHE“ veergudel leiata erapooletut arvustust kõigist kodu- ja välismaa sport-sündmusist.
- „EESTI SPORDILEHT“ on rikkalikult illustreeritud piltidega.
- „EESTI SPORDILEHE“ kaastööliste võrk on laialdane.
- „EESTI SPORDILEHT“ ilmub üks kord nädalas, igal teisipäeval.
- „EESTI SPORDILEHT“ maksab aastas Kr. 6—, poolaasta Kr. 3.—, üksiknr. 15 s.
- „EESTI SPORDILEHE“ aastatellijad saavad kaasandena Kehakultuuri Aastaraamatu nr. 6, mis ilmub mai küus.

Kõik aastatellijad võtavad osa preemiade loomisest, mille koguväärtus Kr. 100.—
Tellimisi lehe peale võtavad vastu kõik postkontorid, agentuurid, raamatukauplused ning lehe toimetus, Müürivahe 16-33, Tallinnas.

Kõik sporttegelased ja sportlased loevad „Eesti Spordilehte“!

„RIIETUS“

om. A. NUUSA
SUURTURG 2, TEL. 11-87

Valmistab

elegantseid meesriideid

oma kut ka kaasatoodud riietest.

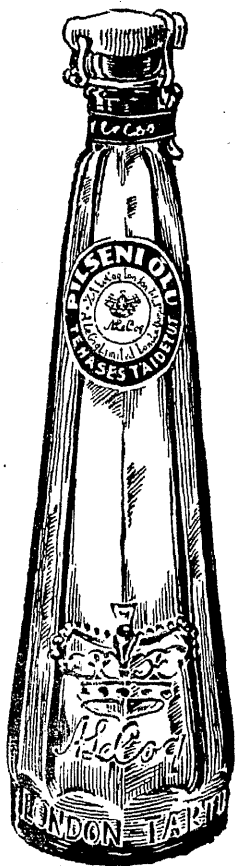
„Üliõpilaslehe“ toimetus ja talitus

avatud teisip. ja laupäeval
kella 15—16.

Üliõpilasmaja III korr.

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—1930
aastakäigud ja üksiknumbreid.

Vanemad aastakäigud 20% hinnaalandusega.

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter

ning keedetud mõdu, limonaad, sooda, selters —
tuntud headuses.

P. Laursoni

Pesumaja ja keemiline
riiete puhastustööstus

„Estonia“

Tartus, Gildi tän. 7 ja Tähe tän. 70.

Võetakse vastu keemiliseks pu-
hastamiseks kõiksugu siidi- ja
villaseid riideid. Igasugu läike-
ja lihtpesu pesemine ilma pesu-
lõhkvate aineteta (kloorita).
Kardinate pesemine ja raamimine.

Töö ja hinnad väljaspool võistlust.

Hind 30 senti.

Kui olete kunagi tahtnud
ravitseda oma näonaha
— siis

tehke seda nüüd

— kreemidega

1) Tedresan

Mõjuv vahend vinnide
ja nahaplekkide kõrval-
damiseks.

Hind 80 s.

2) Regina Extra rasvaga

Elustab näonaha, annab sellele värske ja
õrna jumet.

Hind 50 s.

3) Regina Extra rasvata

Laialdast tunnustust leidnud parima puudri-
alusena.

Hind 50 s.

Soovitage oma laboratooriumi saaduseid:
Eau de Cologne — kolmekordne, lillelõhnaga
Lõhnaõlid — suures valikus
Juustevesi — Grinol-Hitz, Vegetal jne.

A.-s. Prov. Jul. Lill'i

rohukauplused Tartus:

RÜÜtil tän. 10. Narva tän. 6.

